

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษา ระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนแนวทางการดำเนินการ จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นพื้นฐานความคิดประกอบ ในการวิจัยของผู้วิจัย ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
3. ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
4. แนวการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Rajabhat Mahasarakham University

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

ในกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ประชาชนจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถและ ศักยภาพในด้านต่างๆ อย่างพอเพียง จึงจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลย์ (กรมวิชาการ. 2544 ก : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้รัฐต้องจัด การศึกษา อบรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 10)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 18) กำหนดไว้ในมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

และได้กำหนดไว้ในมาตรา 48 ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 3) ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด มีการดำเนินการพัฒนาสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจเร่งด่วนของทุกกรม

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มุ่งส่งเสริมสถานศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดย

1. ส่งเสริมการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งและต่อเนื่อง
2. สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา
3. สนับสนุนสถานศึกษาให้พร้อมที่จะรับการประเมินภายนอก

มีเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษาทุกแห่งจัดระบบประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับการประเมินภายนอก ถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา 8 ประการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติด้วย (คิลก พัฒน์วิชัย ไซติ. 2545 : 17, 19)

2. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 104) ได้ให้ “การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 3) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในไว้ว่า กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือเป็นเรื่องแยกไปจากงานปกติและไม่ใช่ การประเมินเพื่อประเมินไม่เน้นการสร้างเอกสารแบบวัด หรือแบบประเมินเป็นจำนวนมากแต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมวิชาการ(2544 : 15)ได้ให้ความหมาย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง จะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของชุมชนและการพัฒนาภาระความรับผิดชอบ การจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่

การเสริมสร้างศักยภาพ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคน มีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ ที่มุ่งพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยทุกคนมีส่วนร่วมในพัฒนา ปรับปรุง โดยมุ่งหวังให้ได้ผลผลิตที่มีมาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม และนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา เดล (Dale 1994) ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) อัน ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นการพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้ คือ เป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาในสองทศวรรษหลังจึงมีการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพที่เน้นการป้องกันก่อนความผิดจะเกิดขึ้น (Preventive)อัน ได้แก่ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM) ซึ่ง เดล (Dale) ได้ให้ความหมายของ การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติทั้งหมดที่เป็นระบบและมีการวางแผน ล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2546 :13)

ส่วนการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบหรือ TQM นั้นเป็นการบริหารจัดการที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่จะตอบสนองความคาดหวังและความต้องการต่างๆ ของลูกค้า และชุมชนและเป้าหมายขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด โดยการพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพของพนักงานทุกๆ คนในอันที่จะมุ่งมั่นไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพ จะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของ TQM แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด จากการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ โดยให้หันมาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่า ผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อเนื่องมาจากการตรวจสอบและการควบคุมเชิงคุณภาพ การประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือวัด และเทคนิควิธีวัด สิ่งที่เพิ่มขึ้นมากก็คือ การสร้าง ความมั่นใจ โดยการมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการออกแบบ และขั้นดำเนินงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากนี้ก็จะมี การนำผลการประเมินในทุกชั้นตอนมาใช้ในการวางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพ มองเห็นได้อย่างชัดเจนในบริบทของการศึกษา เมอร์กาทรอยด์และมอร์แกน (Murgatroyd & Morgan) ได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการคือ

1. มาตรฐานการศึกษา กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีกรยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพทางการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวน

(Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (กรมวิชาการ. 2544 ก : 5-8)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจ และให้หลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษา มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา และสังคมต้องการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 (2543 : 3-4) ได้ใช้แนวคิดหลักในการประกันคุณภาพการศึกษามายึดเป็นหลักในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child-Centered Development)
เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ แนวความคิดนี้เชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต
 2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management : SBM)
เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง แนวความคิดนี้เชื่อว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถสร้างผลผลิตคือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้
 3. การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation-Collaboration)
เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคม โดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for Education) แนวความคิดนี้เชื่อว่า ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมคิด และร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา
 4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education)
เป็นแนวความคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้มีส่วนเสียกับการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม แนวความคิดนี้เชื่อว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา จะทำให้เกิดความตระหนัก ความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม
 5. การแสดงความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability)
เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการจัดการศึกษาต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้ มาตรฐาน ซึ่งสามารถให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้
- จากแนวความคิดในการประกันคุณภาพทางการศึกษา จะเห็นว่าสถานศึกษาที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีคุณภาพใกล้เคียงกันนั้น จะต้องมีศักยภาพในการดำเนินการตามภารกิจหรือกิจการที่มุ่งผลผลิตให้มีความ

เป็นสากลได้ โดยทุกคนในสถานศึกษานั้นๆ มีส่วนร่วมคิดและร่วมดำเนินการในภารกิจหรือกิจกรรมนั้นด้วย

4. หลักการและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(2546 : 10) ได้กล่าวถึงการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีหลักการที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1. ระบบประกันคุณภาพ ไม่ใช่เรื่องของการชี้ถูกชี้ผิด หรือการตรวจสอบแต่เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ควบคู่กับการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา

2. มาตรฐานการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การประกันคุณภาพมีภารกิจหลัก 4 ส่วน ซึ่งต้องแยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน

3.1 การกำหนดมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ของระบบการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

3.2 การประเมินภายใน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประเมินภายใน โดยดึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

3.3 การประเมินภายนอก ให้องค์กรอิสระในรูปองค์การมหาชนทำหน้าที่ในการประเมินภายนอก การที่ให้องค์กรอิสระทำหน้าที่นี้ เพราะต้องการให้อิสระจากฝ่ายราชการ และต้องทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

3.4 การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุง เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารการศึกษา

หลักการที่กล่าวว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบทั้งภายในและจากนอกองค์กร ตามภาระงานหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา หรือกระบวนการหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา

สงบ ลักษณะ (2545 : 1) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ (Quality Standards) เน้นไปที่คุณลักษณะของผู้จบการศึกษา (Outcome) สอนองมาตรฐานหลักสูตร สอนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม

2. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เน้นไปที่ปัจจัย (Input) และจัดกระบวนการ (Process) ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่ได้มาตรฐาน ซึ่งหลายหน่วยงาน

ได้แจกแจงสิ่งที่ควบคุมคุณภาพนี้ออกมาเป็นองค์ประกอบย่อยๆ หรือมาตรฐานย่อยๆ จำนวนหนึ่งใช้เพื่อการวางแผนและเป็นคู่มือปฏิบัติงาน

3. การติดตามประเมินผลคุณภาพ (Quality Monitoring and Assessment) สถานศึกษา จัดกลไกการติดตามประเมินผลการปฏิบัติ โดยจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดคุณภาพของปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ใช้เพื่อการปรับปรุงและรายงานผลต่อสังคมเป็นประจำ หน่วยงานกลางของกรมหรือกระทรวง อาจจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพของผู้เรียน เพื่อเร่งรัดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

4. การทบทวนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ (Quality Intervention) เน้นให้สถานศึกษา ใช้ผลการติดตามประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในปัจจัยและกระบวนการที่ยังไม่น่าพอใจ ซึ่งระดับกรมและกระทรวงอาจจัดทรัพยากรสนับสนุนช่วยเหลือการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาที่อ่อนด้อยได้อีกแรงหนึ่ง

5. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) เน้นให้มีหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการระดับกรม ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับกลุ่มโรงเรียนดำเนินการ เชื่อมโยง ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา การศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดไว้เป็น 3 ข้อ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 1-2,1-3) คือ

5.1 รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรในจังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท

5.2 รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วม รับผิดชอบในการจัดการศึกษา

5.3 โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ

5.3.1 นักเรียนและผู้ปกครอง

5.3.2 มาตรฐานที่กำหนด

5.3.3 ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

กระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศีษยานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษา และสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน และการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของโรงเรียน

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรฐานปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

จากหลักการและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จะเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษา บุคลากร ผู้ปกครอง ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและรับผิดชอบตามภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพที่จะให้ผู้เรียน มีคุณภาพและสถานศึกษาในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่คาดหวัง

การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ปัจจุบันมีกระแสเรียกร้องที่รุนแรง ต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ต้องการให้การตรวจสอบมากขึ้น ผู้ปกครองต้องรู้ว่าบุตรหลานของตน เมื่ออยู่โรงเรียนทำอะไรได้ดีเพียงใด และชุมชนต้องการที่จะมั่นใจว่าโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้มาตรฐาน

สาระหมวด 6 มาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพนอก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 18) จากสาระดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ(Accountability) ต่อ นักเรียนและผู้ปกครอง นั่นคือผลผลิต (นักเรียน) ต้องตอบสนองต่อลูกค้า และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่า ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

หลักการสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่สถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้อุบลลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่ใช่กิจกรรมที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงาน โดยปกติ ของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานโดยปกติของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน
3. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ (ชเนศ ขำเกิด. 2543 : 75)

เพื่อเป็นการระบุความชัดเจนว่า เป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน โดยตรงตาม พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดหลักการสำคัญดังนี้

1. คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครวมทั้งภายในและภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกชั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับ ชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจ ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับ มหัพภาค ซึ่งหมายถึงความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขัน ทางธุรกิจ การค้า และเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียม การป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อ ตอบสนอง ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของ หลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผล ที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรก และความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาเพื่อข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุง คุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด หรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานวิชาการ กรอบหลักสูตรและแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน(การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษาเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และ ความมั่นใจ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิด การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

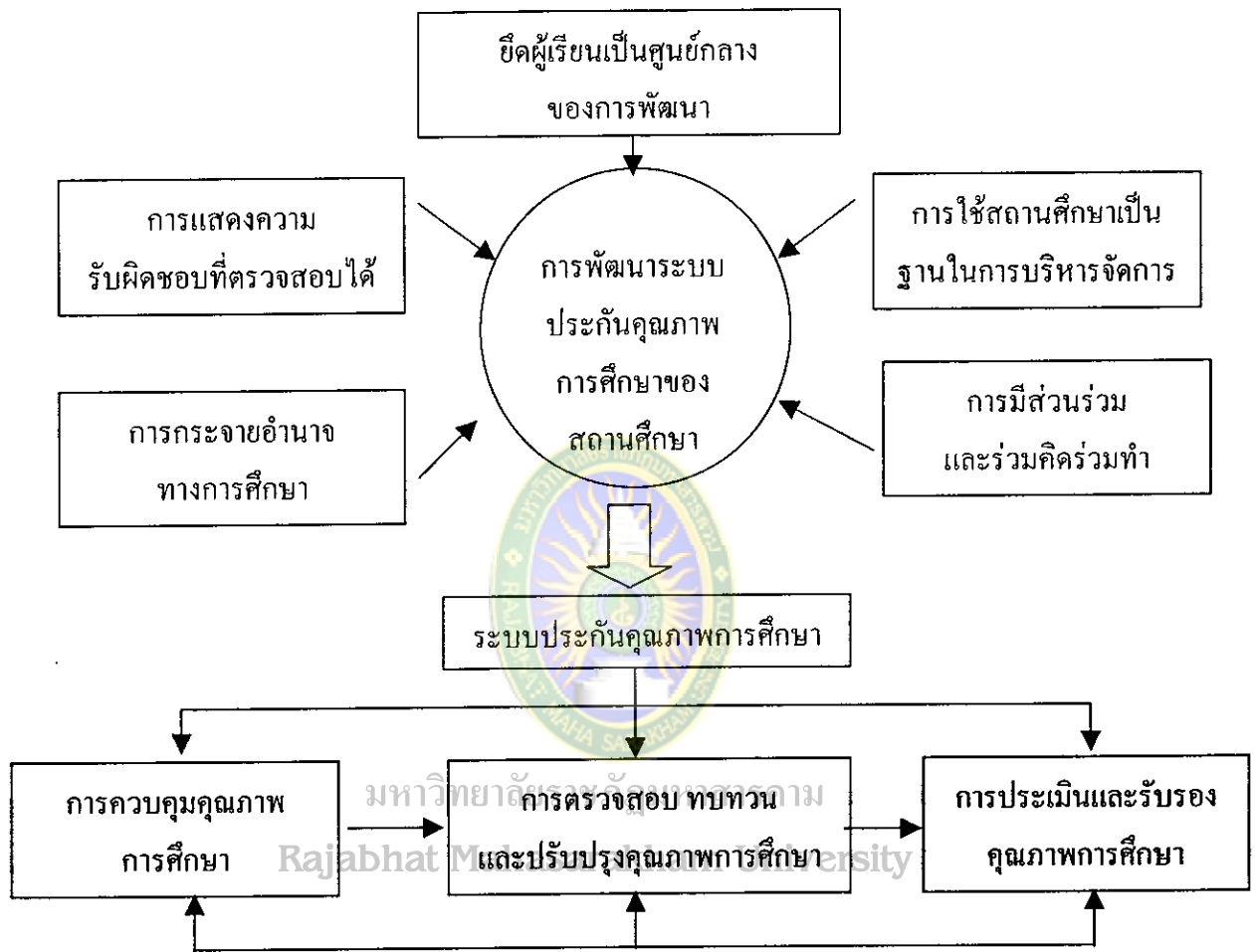
7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายใน ระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับและการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาค

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพ การศึกษา (กรมวิชาการ. 2545 : 1)

แนวดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การดำเนินการในปีแรกตามประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ละหน่วยงานก็ พยายามสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพตามสภาพความพร้อมและความต้องการของตนเอง แต่โดยสาระหลักก็ใกล้เคียงกัน คือ ใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นตัวนำไปสู่ระบบการประกัน คุณภาพบนพื้นฐานแนวคิดที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งกระจายอำนาจทางการศึกษาให้สถานศึกษา เป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-based Management) ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของ ทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability) ภายใต้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3 ระบบ คือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และ 3) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา ตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

Rajabhat Mahasarakham University

แผนภูมิที่ 2 แสดงแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

(ธเนศ ขำเกิด, 2543 : 72)

จากระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 ระบบ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้
อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา อาจเริ่มต้นโดย

1.1 การศึกษาและการเตรียมการ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความ
ตระหนักแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัด
องค์กรส่งเสริมเรื่องนี้ในสถานศึกษาคด้วย

1.2 การวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา เริ่มจากการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา เช่น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจพิจารณาจาก
มาตรฐานการศึกษาระดับชาติที่มีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจะเป็นมาตรฐาน
การศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรวมทั้งพิจารณาจากมาตรฐานคุณภาพ

การศึกษาของกรมต้นสังกัด และสภาพข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาความต้องการของชุมชน สังคมมาเป็นพื้นฐานในการกำหนด ซึ่งการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในปีแรกๆ สถานศึกษาอาจพิจารณาเฉพาะมาตรฐานที่สำคัญ เช่น พิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกที่กำหนดไว้เพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ แล้วจึงค่อยปรับปรุงพัฒนามาตรฐานเพิ่มขึ้นในปีต่อๆ ไป เป็นต้น

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่คาดหวัง ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งสถานศึกษาอาจวางแผนในรูปแบบของธรรมนูญโรงเรียนหรือแผนพัฒนาโรงเรียนก็ได้ แล้วจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด

1.3 การดำเนินการตามแผนประกันคุณภาพการศึกษา เป็นขั้นตอนของการนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริง โดยยึดถือหลักที่ว่า “เขียนในสิ่งที่จะทำ ทำในสิ่งที่เขียน และมีหลักฐานปรากฏว่าได้ทำแล้ว” ระหว่างดำเนินการ สถานศึกษาก็จัดตั้งอำนวยการพัฒนา บุคลากร นิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

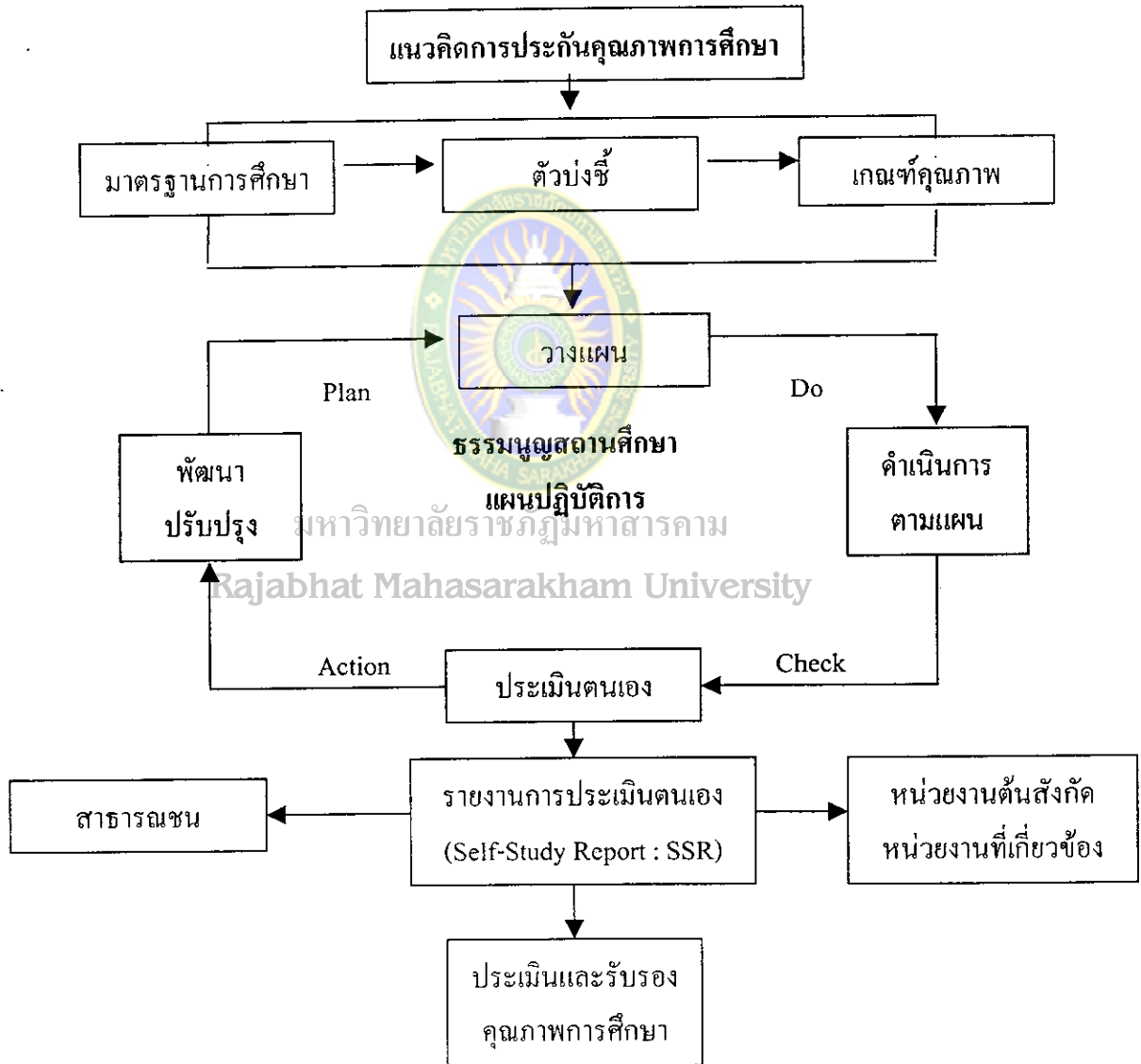
2. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แยกเป็น 2 ระบบย่อย คือ

2.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินภายในหรือการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละปีว่าสามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีจุดอ่อนจุดแข็งอะไรบ้าง เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา สถานศึกษาต่อไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาจะต้องรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้าความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกปี

นอกจากนี้สถานศึกษาอาจจะได้รับการตรวจสอบ ประเมิน จากหน่วยงานต้นสังกัด (เขตพื้นที่การศึกษา กรม กระทรวง) เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอีกทางหนึ่ง

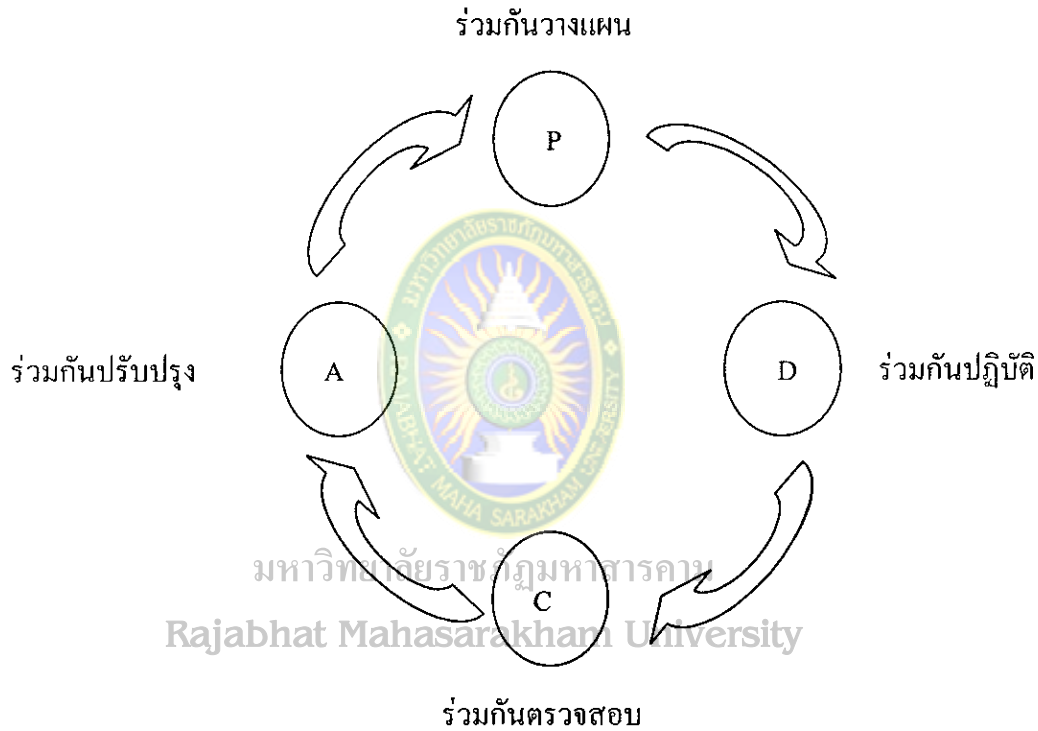
2.2 การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ พิจารณา และตัดสินใจในการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นทุกๆ ปี

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา เป็นระบบประเมินคุณภาพการศึกษา จากภายนอก ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่า สถานศึกษาจะต้องได้รับการประเมินจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกในทุก 5 ปี

แผนภูมิที่ 3 แสดงกระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตาม กระบวนการคุณภาพ PDCA (ชเนศ จำเกิด. 2543 : 74)

ถ้าพิจารณาจากระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 3 ระบบ จะเห็นว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะอยู่ที่ระบบที่ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา และระบบที่ 2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กระบวนการคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Action) ของ ดร.เดมมิ่ง (Dr. Deming) นั้นเอง

แผนภูมิที่ 4 แสดงกระบวนการคุณภาพ PDCA(ชเนศ จำเกิด. 2543 : 75)

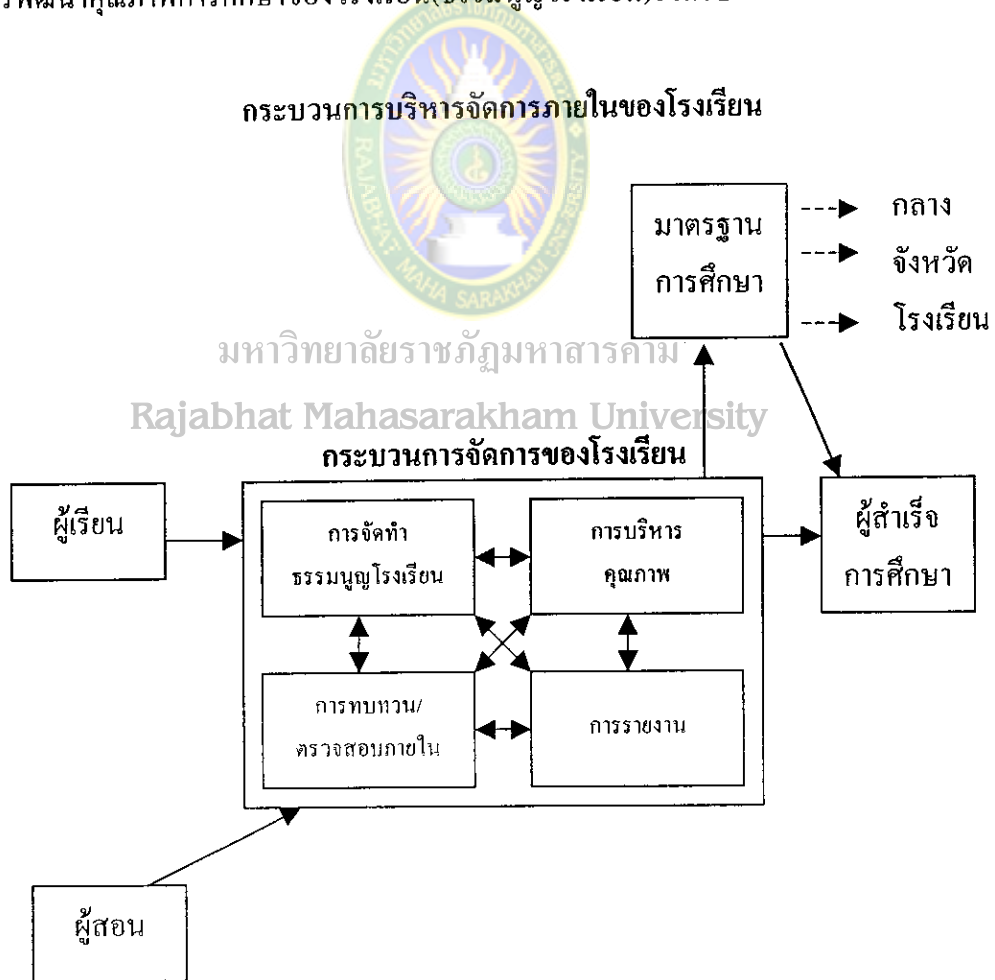
กระบวนการคุณภาพ PDCA เป็นวงจรการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบที่เริ่มจากการที่บุคลากรร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันประเมินตรวจสอบ (Check) และนำข้อมูลจากการตรวจสอบมาปรับปรุงพัฒนา (Action) ไปสู่การร่วมกันวางแผนในโอกาสต่อไป PDCA จึงเป็นวงจรการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

หากสถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นปกติและต่อเนื่อง เช่นนี้ทุกปีแล้ว จะเป็นการเตรียมพร้อมรองรับการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอกที่จะมาประเมินทุก 5 ปี ได้เป็นอย่างดี โดยไม่ต้องสร้างภาพหรือวิตกกังวลใดๆ จากการประเมิน (ชเนศ จำเกิด. 2543 : 72-75)

ระดับการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำแนกได้ 2 ระดับ

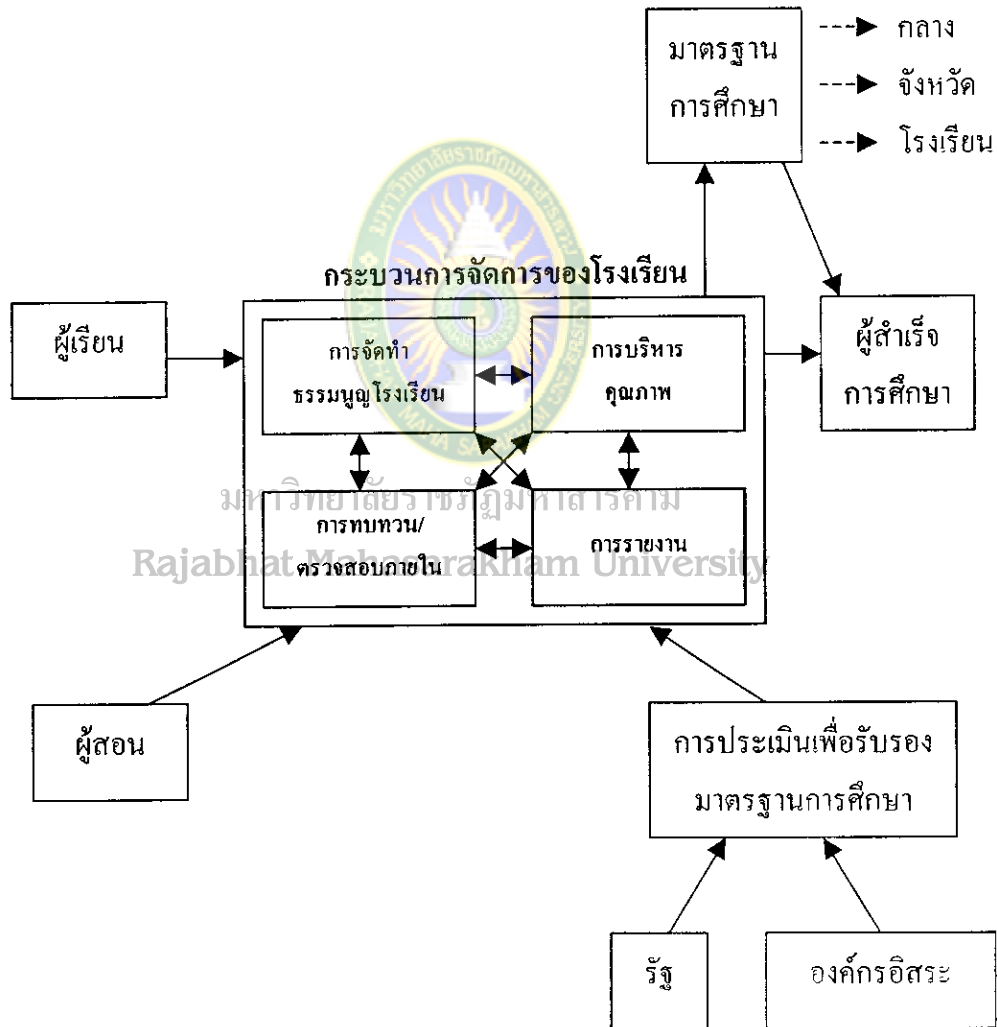
1. **ระดับ Accountability** หมายถึง โรงเรียนมีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน ลูกค้ำว่าผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในระดับนี้ ผู้ปกครองและชุมชน จะเป็นผู้ยอมรับในคุณภาพของผู้จบการศึกษา โดยผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปคณะกรรมการโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน(ธรรมนูญโรงเรียน)ร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจ

แผนภูมิที่ 5 แสดงกระบวนการบริหารจัดการภายในของโรงเรียน
(สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2545 :3)

2. ระดับ Accreditation หมายถึง โรงเรียนมีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ลูกค้ำ ว่าผู้จบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีองค์กรภายนอกเป็นผู้รับรองมาตรฐานการศึกษา

กระบวนการบริหารจัดการภายในของโรงเรียน

แผนภูมิที่ 6 แสดงกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียนที่มีองค์กรภายนอกรับรอง (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2545 : 4)

บทบาทของโรงเรียน

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการโดยประชาชนมีส่วนในการพัฒนาและโรงเรียนจะต้องดำเนินการตามภาระงานต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control)

1.1 การกำหนดมาตรฐาน

1.1.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จากมาตรฐานกลางโดยคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชน

1.1.2 จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

1.2.1 พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนา กระตุ้นใจ ให้ผู้ร่วมงานรู้จักและรักการเรียนรู้อยู่เสมอ เน้นให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดริเริ่ม เพื่อการสร้างสรรค์ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

1.2.2 มีการสร้างจิตสำนึกของผู้ร่วมงาน ให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน

1.2.3 เป็นสมาชิกชมรมทางวิชาการของจังหวัด และเป็นเครือข่ายศูนย์วิทยบริการ

1.2.4 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน

1.2.5 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและสื่อการเรียนการสอน

1.2.6 ดำเนินการบริหารคุณภาพ (Quality Management) โดยมุ่งเน้นผลผลิต (นักเรียน) ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าดังนี้

1) มีการทำงานเป็นมาตรฐาน โดยควบคุมกระบวนการตามเอกสาร คู่มือ 3 ระดับที่จัดทำขึ้น คือ

1.1) คู่มือนโยบาย

1.2) คู่มือขั้นตอนการทำงาน / แนวปฏิบัติ / วิธีการ

1.3) คู่มือการทำงาน / แผนการสอน

2) ต้องให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total Participation) เพื่อให้พลังที่มีอยู่อย่างจำกัดของทุกคนในองค์กร ร่วมกันพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

3) มีการทำงานเป็นทีมในทุกระดับ เน้นให้ทุกคนมีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ปรับปรุงและสร้างขวัญกำลังใจและทัศนคติที่ดี

1.2.7 พัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน

1.2.8 ระดมความร่วมมือจากชุมชนและเอกชน

2. การตรวจสอบคุณภาพหรือการทบทวนคุณภาพภายใน (Internal Audit or Internal School Review)

2.1 โรงเรียนต้องดำเนินการทบทวนคุณภาพภายในด้านคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพการสอนทุกปี

2.2 นำผลการทบทวนมาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนควรกำหนดให้มีการประเมินความก้าวหน้า และประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการของโรงเรียนในทุกๆ แผนงาน แล้วนำผลมาพัฒนาปรับปรุง (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2545 : 1-5)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

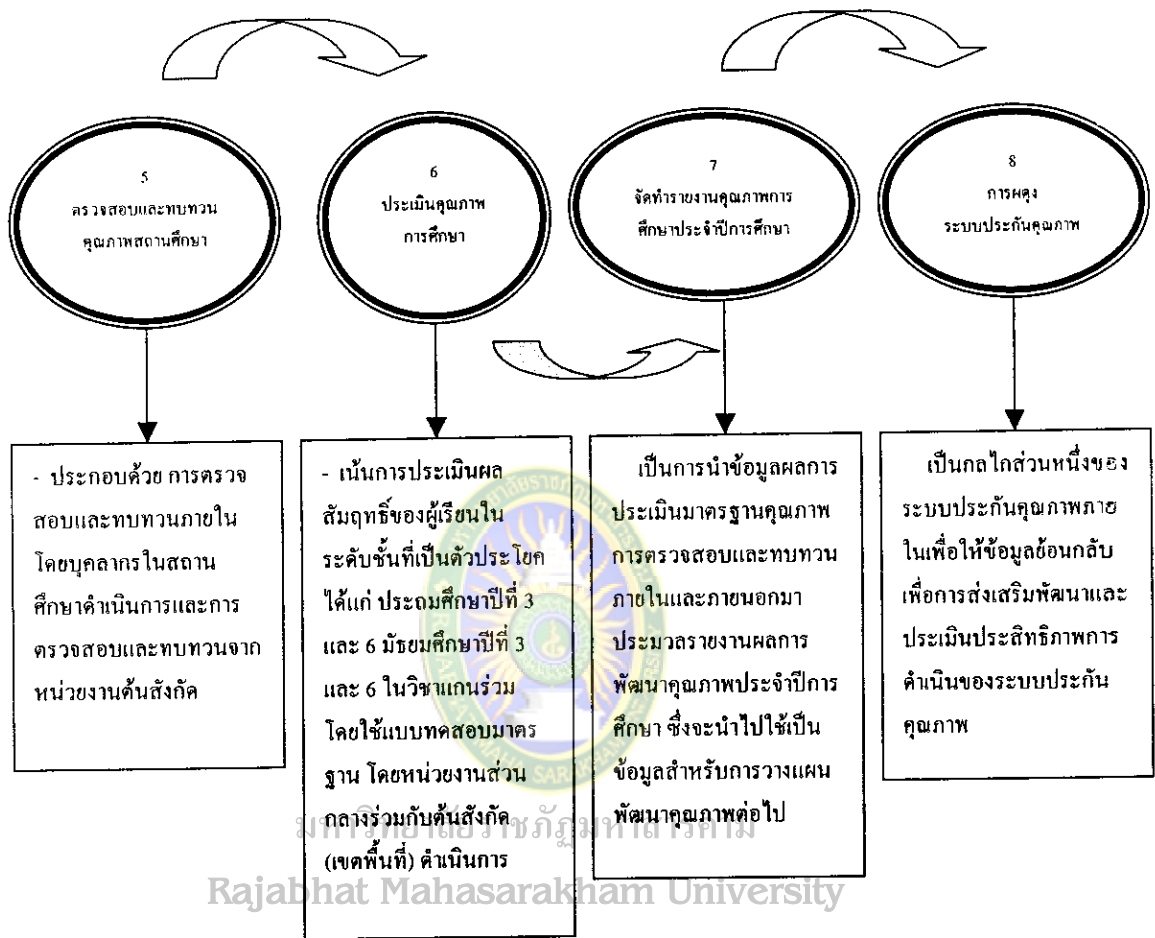
ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบประกันคุณภาพภายในและ ระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบการประกันคุณภาพภายในโดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 18(2) โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจ ให้กับผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดใน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการดังกล่าว ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

แผนภูมิที่ 7 แสดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
(กรมวิชาการ. 2544 ก : 26-27)

แนวการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องสามารถตอบคำถามสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่

1. นักเรียนทุกคนมีการเรียนรู้และได้รับบริการที่เหมาะสมจากสถานศึกษาหรือไม่
2. รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้
3. ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จดีขึ้น

การตอบคำถามดังกล่าวจะต้องมีร่องรอยหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดวิธีการดำเนินงานและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะต่อไปนี้จะเอื้อให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานทรัพยากรและประสบการณ์การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างที่หลากหลาย

1. การเตรียมการ

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษา การเรียนการสอน ควรมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ โดยการเตรียมการที่มีส่วนสำคัญที่สุด คือ

- 1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ ทักษะ
- 1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ในการประสาน กระตุ้น กำกับ ดูแลให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นเตรียมความพร้อมของบุคลากร

ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายใน ก็คือ การบริหารคุณภาพที่เป็นของกระบวนการทำงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้ว จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระนั้น บุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้นคุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นอันดับแรก โดยอาจดำเนินการดังนี้

1.1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและ
เป็นทีมการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องร่วมมือทำ
เป็นทีมจึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่าย
มองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ยังมี
ความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศ คนละทาง และไม่มีทัศนคติที่ดี การประกันคุณภาพ
สถานศึกษาก็จะทำให้สำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องปรับความคิดของบุคลากรฝ่ายต่างๆ
ระดับเดียวกันก่อน โดยรูปแบบที่ควรใช้ ได้แก่

- 1) สถานศึกษาที่มีบุคลากรแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้และ
ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ควรจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็น
คุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึง
ศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเอง
ได้ อันเป็นปรัชญาของการประเมินแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเห็นผู้ที่มีบทบาท
สำคัญในการพัฒนาตนเอง
- 2) ในกรณีที่การมอบหมายให้บุคลากรที่เป็นแกนนำ มีบทบาทในการชี้แจง
ทำความเข้าใจ เพื่อร่วมงานด้วยตนเอง ไม่ประสบความสำเร็จก็จำเป็นต้องจัดหาวิทยากร
มืออาชีพที่มีคุณภาพหรือฝีมือมาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมที่จะดำเนินการ
ประกันคุณภาพด้วยใจ ดังกรณีตัวอย่างของสถานศึกษานำร่อง ซึ่งพบว่าการใช้ยุทธวิธี
ปลูกจิตสำนึกด้วยการเชิญวิทยากรมืออาชีพมาพูดให้บุคลากรทุกคนรับทราบพร้อมกันได้ทำให้
บุคลากรในสถานศึกษาที่แต่เดิมไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกิดการตื่นตัวและ
ลุกขึ้นมาเริ่มงานทันที
- 3) การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายในหรือ
วิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม
รับทราบพร้อมกัน ไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงานเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมี
โอกาสได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงกันและร่วมมือร่วมใจใน
การดำเนินการต่อไป

1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

บุคลากรส่วนใหญ่จึงเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อย และ
ไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเอง จึงควร
ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้โดยรูปแบบ
ที่ควรใช้คือ

- 1) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ทุกคนได้เข้าร่วมประชุม หากสามารถหาบุคลากรที่มีความสามารถจะเป็นแกนนำได้ก็ควรมอบหมายให้แกนนำเป็นผู้รับผิดชอบจัดการในเรื่องนี้
- 2) ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรแบ่งเป็นช่วงๆ ตามกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละช่วงดังนี้
 - 2.1) ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพภายในกระบวนการบริหารงานคุณภาพแล้วเริ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อจากนั้นก็ให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ
 - 2.2) ช่วงที่ 2 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมิน ต่อจากนั้นก็ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบและแผนการประเมิน
 - 2.3) ช่วงที่ 3 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) โดยจัดประชุมปฏิบัติการหลังจากที่บุคลากรมีการปฏิบัติงาน และมีการประเมินตนเองตามแผนไปแล้ว ระยะเวลาหนึ่ง

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการ

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาแต่ในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมาย ในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

คณะกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าว อาจไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่ ถ้าสถานศึกษามีกรรมการฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่างๆ อยู่แล้ว ก็ให้กรรมการเหล่านี้รับผิดชอบเป็นกรรมการประกันคุณภาพในด้านต่างๆ ได้เลย แล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายหรือทุกระดับปฏิบัติงานตามปกติเข้าร่วม เพราะการประกันคุณภาพภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานที่ตนเองทำ ไม่ใช่มอบหมายให้คนที่เกี่ยวข้องกับการนั้นๆ มาดำเนินการ

ในกรณีสถานศึกษายังไม่มีกรรมการใดๆ เลย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อช่วยกันจัดทำแผนดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบตามภารกิจของตน

การตั้งคณะกรรมการควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา ควรเป็นการรับผิดชอบการประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอนด้านครูและนักเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและอาจารย์ฝ่ายบริหาร ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพเกี่ยวกับผู้ที่ทำงานด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น และมีคณะกรรมการกลาง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกรรมการคณะต่างๆ เพื่อประสานและรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมด

การมีคณะกรรมการตาม โครงการบริหารและให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกัน ในการพัฒนาคุณภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการและด้านผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาครบด้านครบทุกด้าน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. Rajabhat Mahasarakham University 2544 : 14-17)

2. ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่

วิสัยทัศน์ เป็นสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตที่สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับผลสำเร็จของผู้เรียน ในชุมชนนั้นๆ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสิ่ง ที่คาดหวังไว้ให้สำเร็จ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรทางการศึกษาเพื่อศึกษา แนวโน้มการพัฒนาการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น โดยแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาต้องมีความเป็นไปได้ใน การพัฒนาตามเงื่อนไขข้อจำกัดและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด รูปแบบการบริหารงานขององค์กรทาง การศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น

การศึกษาความต้องการของชุมชน เป็นการสำรวจความต้องการขององค์กรชุมชนที่ องค์กรทางการศึกษาตั้งอยู่ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและความต้องการของชาวบ้าน

ในชุมชน สรุปมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์สภาพขององค์กรทางการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาจะต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ ด้วย เรียกว่า Swot Analysis ซึ่ง ได้แก่

1. Strengths - จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
2. Weaknesses - จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
3. Opportunities - โอกาสที่จะดำเนินการได้
4. Threats - อุปสรรคหรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

การวิเคราะห์ SWOT อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการทำให้ Situation Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กรหรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือ สิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต การวิเคราะห์ สภาพการณ์ (Situation Analysis) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จัก สภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือเลือกกลยุทธ์ระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการทำ Strategic Decision การทำ Strategic Decision เป็นการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์หรือวิธีดำเนินงานที่สำคัญ ที่เป็นหลักในการปฏิบัติไปสู่สภาพที่ต้องการในอนาคตขององค์กร เพื่อการบรรลุ Vision หรือ สภาพในอนาคตตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการเลือกโดยคำนึงถึงสภาพในอนาคต โดยคำนึง ถึงจุดที่ต้องการ โดยรู้สถานการณ์ เห็นถึงโอกาสและรู้จุดดี จุดเด่น ตลอดจนจุดอ่อน ในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการขององค์กรในอนาคต เป็นการค้นหากลยุทธ์โดย หลักการมองกว้าง เห็น ไกลรอบคอบ ตามหลักการกำหนดกลยุทธ์ในแบบต่างๆ เช่น กลยุทธ์ ที่มุ่งหา S สูง – O สูง, S สูง – T ต่ำ, W ต่ำ – O สูง และ W ต่ำ – T ต่ำ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์ เพื่อความเจริญก้าวหน้า (Growth Strategy) กลยุทธ์แบบคงที่ (Stability Strategy) กลยุทธ์ แบบตัดทอนป้องกัน (Retrenchment and Defense Strategy) กลยุทธ์การตั้งราคา-การขาย กลยุทธ์การแข่งขัน กลยุทธ์การเป็นผู้นำ กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการกลยุทธ์การจำกัดขอบเขต ปฏิบัติการ เป็นต้น

การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร

วิสัยทัศน์ (Vision) คือ ภาพในอนาคตขององค์กรที่ผู้นำและสมาชิกทุกคนร่วมกัน วาดฝันหรือจินตนาการขึ้น โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงในปัจจุบัน เชื่อมโยงวัตถุประสงค์ ภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน พรรณนาให้เห็นทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน มีพลัง ทำทาย ทะเยอทะยาน และมีความเป็นไปได้ เน้นถึงความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ หรือดีที่สุด ให้กับลูกค้าและสังคม วิสัยทัศน์จะเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับ

การกำหนดทิศทางธุรกิจ เป็นการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดทางธุรกิจ ซึ่งจะกล่าวถึงอีกครั้งในเรื่องยุทธศาสตร์ขององค์กร

กระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์กำหนดขึ้นโดยคณะผู้นำขององค์กร ซึ่งกำหนดร่วมกันโดยการประชุม สัมมนา ระดมความคิดเห็น วิสัยทัศน์ ต้องมีความชัดเจน ความยาวเหมาะสมกับโครงสร้าง ขนาด และลักษณะขององค์กร บอกได้ว่าองค์กรจะเป็นอย่างไร และทำอะไรในอนาคต รวมทั้งระบุ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานนำไปสู่วิสัยทัศน์นั้น วิสัยทัศน์ของแต่ละองค์กรควรมีเอกลักษณ์พิเศษ เฉพาะตัว เพื่อจำแนกให้ความแตกต่างจากองค์กรอื่นๆ ได้ นอกจากนี้วิสัยทัศน์ของแต่ละ หน่วยงานย่อยในองค์กรจะต้องสอดคล้องหรือสนับสนุนวิสัยทัศน์ขององค์กรด้วย

1. การระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

ขั้นที่หนึ่ง ประชุมคณะทำงานออกแบบสร้างวิสัยทัศน์ให้แต่ละคนระบุ เหตุการณ์หรือการตัดสินใจในอดีต 4-8 อย่างที่เขยื้อนกับองค์กร

ขั้นที่สอง ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนวัตถุประสงค์ของเขาในการทำงานให้กับ องค์กร โดยให้แสดงออกจากส่วนลึกของจิตใจและเพิ่มความหมายให้กับงานที่ทำ การเขียน วัตถุประสงค์อาจนำด้วยคำถาม

ขั้นที่สาม เป็นกิจกรรมกลุ่มให้จินตนาการว่าในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า เมื่อ วันนั้นมาถึงองค์กรควรจะประสบความสำเร็จในด้านใดมีชื่อเสียงด้านใด บรรลุวัตถุประสงค์ ข้อใดบ้าง หรือยังบกพร่องด้านใดบ้าง

ขั้นที่สี่ กลุ่มอธิบายว่า ลักษณะขององค์กรที่คาดหวังเป็นอย่างไรและสะท้อน ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรเพียงใด

ขั้นที่ห้า นำข้อคิดที่ได้ทั้งหมดมารวมเข้าเป็นข้อความที่ระบุวัตถุประสงค์

ขั้นที่หก พิจารณาว่าจะวัดหรือประเมินวัตถุประสงค์นั้นได้อย่างไร

2. การระบุภารกิจให้ชัดเจน (Mission)

เป็นการพิจารณาว่าองค์กรของท่านควรจะทำอะไรที่พิเศษหรือยิ่งใหญ่ ให้สังคม เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันแล้ว พบว่าภารกิจขององค์กร ของท่านควรแตกต่างจากองค์กรเหล่านั้นอย่างไร ให้เขียนภารกิจลงไปให้ชัดเจน

3. การวิเคราะห์ห้องจักร

เนื่องจากวิสัยทัศน์ต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร เพื่อดูความเป็นไปได้ และดูว่าอะไรทำให้ห้องจักรของเราแตกต่าง

จากองค์กรอื่นในวงการเดียวกัน อะไรคือสิ่งที่ถูกคาดหวังจากเรา ขณะเดียวกันก็ให้วิเคราะห์ที่
สิ่งแวดล้อมขององค์กรด้วย

4. การสร้างวิสัยทัศน์

ย้อนกลับไปดูวัตถุประสงค์ (Purpose) และภารกิจ (Mission) ที่เขียนไว้แล้ว
นำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์พิจารณาความเป็นไปได้จากการวิเคราะห์องค์กร แล้วปรับแก้ไข
อีกครั้ง จากนั้นทดสอบประสิทธิผลของวิสัยทัศน์ที่เขียน โดยตอบคำถามให้ได้ว่าวิสัยทัศน์นั้น
เป็นที่เข้าใจของคนในองค์กร หรือวงการเดียวกันหรือไม่ เราได้ดูความเป็นไปได้ของ
วิสัยทัศน์แล้วหรือยัง เป็นที่ชัดเจนหรือไม่ว่าเมื่อบรรลุตามวิสัยทัศน์แล้ว จะเกิดผลอะไรขึ้น
กับองค์กร

การเขียนวิสัยทัศน์ที่ต้องสั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย หมายความว่า เป็นการเขียนภาพ
อนาคตที่ต้องการจะต้องสั้นจะดีที่สุด แต่ถ้าเขียนแบบยาวจะต้องกระชับแต่แสดงภาพอนาคต
ที่ต้องการได้ ลักษณะของวิสัยทัศน์จะต้องคำนึงถึงภารกิจและหน่วยงานที่รับผิดชอบ
ความเตอะตาประชาชน และสามารถปลุกกระดมเจ้าหน้าที่ให้เกิดความตื่นตัว ความมุ่งมั่น
และร่วมกันทำงาน(KunKroo.com. 2546 : 3-7)

ดังนั้น วิสัยทัศน์ โดยปกติแล้ว จะเป็นตัวบอกความคาดหวังในอนาคตระยะ
10-15 ปีข้างหน้า วิสัยทัศน์จึงต้อง

1. แสดงจุดมุ่งมั่นในระยะยาวที่ค่อนข้างแน่นอน (ระยะกลางเป็นหลักกลยุทธ์
ระยะยาวเป็นหลักยุทธศาสตร์)
2. มีเจตนารมณ์ (สิ่งที่ต้องการให้เกิด) ที่ชัดเจนและ
3. จำได้ง่าย เพราะจะทำให้บุคลากรจำได้และนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

เมื่อมีวิสัยทัศน์ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของวิสัยทัศน์หากปราศจาก
วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สถานศึกษาก็ตั้งให้เพียงเพื่อดำเนินการตามกฎระเบียบที่กำหนดโดยหน่วย
งานภายนอก ยังผลให้ไม่พร้อมที่จะดำเนินการบนพื้นฐานการพัฒนาตนเอง การมีวิสัยทัศน์ของ
สถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีความเป็นเอกภาพ เป็นแกนสำหรับวิธีการดำเนินงานใน
ทิศทางเดียวกัน เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์จะต้องมีการปรับแต่ง หรือกำหนดใหม่ให้
สอดคล้องกับความปรารถนาของชุมชน และให้ทันสมัยเสมอ

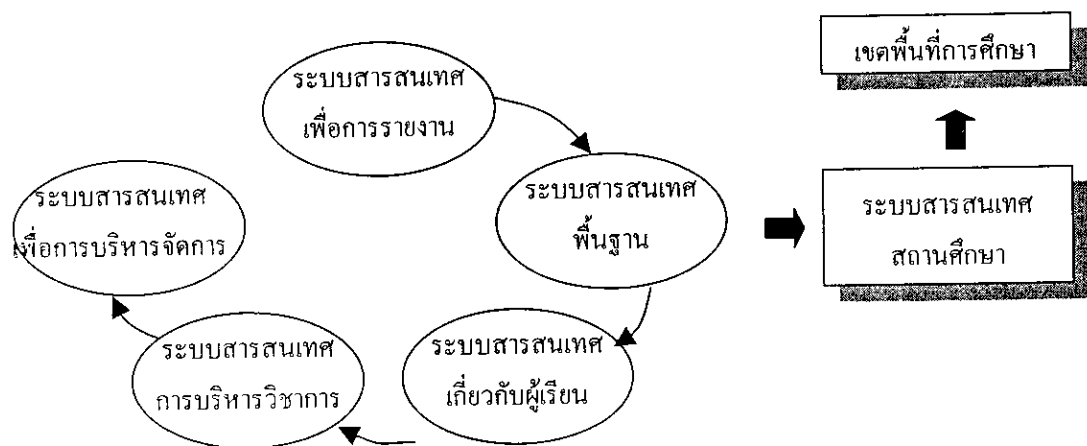
3. การจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

การจัดทำระบบสารสนเทศในสถานศึกษามีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรทุกคนในองค์กรมีข้อมูลประกอบการพัฒนางานสร้างทางเลือกใหม่ๆ ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารทั้งในระดับสูงและระดับหัวหน้าหมวด/กลุ่มวิชา/ระดับสายชั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศประกอบการวางแผน ตัดสินใจกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาการใช้ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับบุคคลในองค์กรทุกระดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการใช้ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา

ผู้ใช้ระบบสารสนเทศ	ระดับการนำไปใช้
คณะกรรมการสถานศึกษา ที่ปรึกษา	วางแผนยุทธศาสตร์
ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหาร	วางแผนการบริหารทั้งองค์กร
หัวหน้ากลุ่มวิชา/งาน/โครงการ	วางแผนปฏิบัติการ
ผู้สอน ผู้สนับสนุนการสอน วิทยาลัยราชภัฏ	วางแผนปฏิบัติการสอน

สารสนเทศที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพอยู่ที่สารสนเทศเพื่อการบริหารวิชาการ และการบริหารจัดการเพราะสารสนเทศส่วนใหญ่นี้จะช่วยทำให้เกิดการดำเนินงานเชิงคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามสารสนเทศส่วนอื่นที่มีความเกี่ยวข้องจะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีแหล่งข้อมูลอ้างอิงได้ เกิดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน

แผนภูมิที่ 8 แสดงระบบสารสนเทศของสถานศึกษา(กรมวิชาการ, 2544 ก :15)

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการพัฒนาคุณภาพแต่ละระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการ สถานศึกษาอาจจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาเพื่อให้เหมาะกับการนำไปใช้โดยจำแนกเป็นระบบย่อยๆ ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมของสถานศึกษา สภาพเศรษฐกิจการเมือง สังคม ความต้องการของชุมชน สภาพการบริหารและการจัดการตามโครงสร้างและภารกิจ เช่น ปฏิทินปฏิบัติงานของสถานศึกษา กิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา ระบบเอกสารที่จำเป็นในสถานศึกษา เป็นต้น
 2. ระบบสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน เป็นระบบสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนทั้งหมด สารสนเทศส่วนนี้เกิดจากผู้สอนหรือผู้ปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จำแนกเป็นรายชั้น รายปี ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน รายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียน รายงานความประพฤติ/พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียน ผลงานของผู้เรียน เทคนิคการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น
 3. ระบบสารสนเทศการบริหารวิชาการ เป็นการจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การพัฒนากิจกรรมแนะแนวและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน บรรยากาศการเรียนการสอน ความหลากหลายในวิธีการและการใช้เครื่องมือประเมินสภาพการจัดบริการแนะแนว ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น
 4. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ สารสนเทศประเภทนี้ต้องการประมวลผลรวม มีการเปรียบเทียบข้อมูลอย่างถูกต้องและทันสมัย จึงจะมีความหมายต่อการจัดการและการบริหารงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ตัวอย่างสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา เช่น งานธุรการ การเงิน งานบุคลากร งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก งานอาคารสถานที่ เป็นต้น
 5. ระบบสารสนเทศเพื่อการรายงาน สืบเนื่องจากการที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อรายงานต่อเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ปกครอง ชุมชน และสาธารณชนให้รับทราบสารสนเทศส่วนนี้จึงเป็นการนำข้อมูลและสารสนเทศทั้ง 4 ส่วน
- การนำสารสนเทศไปใช้ต้องประกอบด้วยข้อมูลและสารสนเทศจากหลายๆ ส่วน ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับทั้งสารสนเทศพื้นฐาน สารสนเทศด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ แต่จะต้องมีการสรุปผลและเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งอื่นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

แนวการจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

ในการจัดทำสารสนเทศ เรามักพบคำที่เกี่ยวข้องและเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน จึงขอสรุปนิยามของคำไว้ดังนี้

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งอาจแสดงเป็นตัวเลข ตัวหนังสือ หรือ สัญลักษณ์ ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นสิ่งที่เก็บรวบรวมมาโดยยังไม่ผ่านการประมวลผลหรือการวิเคราะห์จัดกระทำ จึงทำให้ส่วนมากไม่มีความหมายสมบูรณ์พอที่จะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้

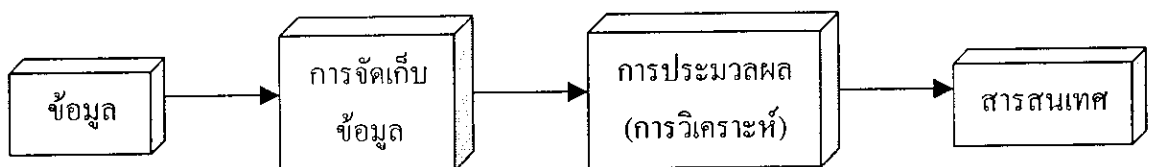
สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลหรือการวิเคราะห์ด้วยวิธีการต่างๆ จนอยู่ในรูปแบบที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือนำไปใช้ในเรื่องต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์

ระบบสารสนเทศ (Information System) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูลให้อยู่ในสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สูงสุด และการจัดเก็บรักษาอย่างมีระบบ เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ สารสนเทศที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จะสามารถนำไปใช้สนับสนุนการบริหารและการตัดสินใจทั้งในระดับปฏิบัติ ระดับหมวด/งาน/สายชั้น หรือระดับบริหาร

Rajabhat Mahasarakham University

องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

การจัดทำระบบสารสนเทศมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนด้วยกันดังแสดงตามแผนภาพนี้

แผนภูมิที่ 9 แสดงองค์ประกอบของระบบสารสนเทศ (กรมวิชาการ, 2544 ข : 21)

1. ข้อมูล เป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ภายในสถานศึกษาและในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบสารสนเทศ

2. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการรวบรวมและจัดเก็บรักษาข้อมูล และสารสนเทศที่มีอยู่หรือที่ได้มาอย่างมีระบบ สะดวกต่อการนำมาประมวลผล หรือนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถแก้ไข ปรับปรุง ให้เป็นปัจจุบันได้ง่าย

3. การประมวลผลหรือการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูล จัดกระทำข้อมูลเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ ซึ่งวิธีการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศมีอยู่มากมาย เช่น การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ การแจกแจง การทำ Crosstabulation (ตารางแจกแจงข้อมูลตัวเลขแบบหลายประเภท) ตลอดจนถึงการใส่สูตรทางคณิตศาสตร์ต่างๆ (คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ฯลฯ)

4. สารสนเทศ เป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลหรือการวิเคราะห์แล้ว เป็นผลผลิตของระบบที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การจัดทำระบบสารสนเทศในสถานศึกษา มีแนวทางดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำระบบสารสนเทศ

ในการจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ควรมีการเตรียมโครงการ กำหนดผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์การใช้ ตลอดจนรายการหรือแหล่งข้อมูลที่ต้องใช้ ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยบุคลากรทุกฝ่าย/งานของสถานศึกษา ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ประมวลผลข้อมูล ตลอดจนจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศให้สะดวกต่อการนำไปใช้

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ เช่น เพื่อการบริหารจัดการ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อการตัดสินใจ รวมทั้งเพื่อให้บริการแก่กลุ่ม/ฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การดำเนินการจัดระบบสารสนเทศ

ในกระบวนการจัดระบบสารสนเทศ โดยทั่วไปมีขั้นตอนการดำเนินงานหลักๆ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ และ 5) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

โดยทั่วไป มีการจำแนกข้อมูลเป็น 2 ประเภทใหญ่ตามวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้

1.1 แหล่งปฐมภูมิ (Primary sources) ข้อมูลที่ได้จากแหล่งนี้เรียกว่า “ข้อมูลปฐมภูมิ” ซึ่งได้จากแหล่งที่เกิดของข้อมูลโดยตรง เช่น การแสดงออกของนักเรียน พฤติกรรมของครู เป็นต้น

1.2 แหล่งทุติยภูมิ (Secondary sources) ข้อมูลจากแหล่งนี้เรียกว่า “ข้อมูลทุติยภูมิ” ได้จากการที่ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นเก็บรวบรวมไว้ก่อนแล้ว ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ เอกสาร รายงานหรือหลักฐานต่างๆ การใช้ข้อมูลประเภทนี้จะต้องระมัดระวังเพราะอาจได้ข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน แต่ส่วนดีก็คือประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ นั้น จะต้องกำหนดรายการข้อมูลที่ต้องการ กำหนดวิธีการจัดเก็บ สร้างหรือจัดหาเครื่องมือในการจัดเก็บให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและแหล่งข้อมูล เช่น แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึก การสังเกต เป็นต้น

การได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงตามความต้องการที่กำหนดไว้และมีความเชื่อถือได้ การที่จะรวบรวมข้อมูลได้เที่ยงตรงและเชื่อถือได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบบางประการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการจัดเก็บเพื่อให้ได้สารสนเทศที่จำเป็น และเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลายๆ ด้าน จากแหล่งข้อมูลเดียวกันในคราวเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรง (Validity) ชัดเจน เข้าใจง่าย

2. การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ก่อนที่จะนำไปประมวลผล ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อน เนื่องจากในระบบของการจัดเก็บและการบันทึก ข้อมูลอาจมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้เสมอ การตรวจสอบข้อมูลโดยทั่วไปกระทำใน 3 ลักษณะ คือ

2.1 ความถูกต้องของข้อมูล อาจพิจารณาได้จากความสอดคล้องระหว่างข้อมูลในส่วนย่อยและส่วนรวม ความสมเหตุสมผลของข้อมูล และความเกี่ยวข้องของข้อมูลตามความต้องการ

2.2 ความสมบูรณ์ของข้อมูล อาจพิจารณาจากความครบถ้วนของข้อมูลและความเพียงพอของข้อมูลตามความต้องการ

2.3 ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล อาจพิจารณาจาก วัน เวลาที่ระบุในเอกสารหรือ แหล่งข้อมูลนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่หน่วยงานอื่น หรือบุคคลอื่นๆ เป็นผู้จัดเก็บ ต้องพิจารณาว่าช่วงเวลาของการเกิด หรือการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้น ตรงกับ ความต้องการใช้หรือไม่

3. การประมวลผลข้อมูล

การดำเนินการในขั้นนี้ เป็นการนำข้อมูลมาประมวลผลให้เป็นสารสนเทศ หรือ เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลใดที่เป็นสารสนเทศ อยู่แล้วก็นำมาจัดกลุ่ม แยกแยะตามลักษณะและประเภทของสารสนเทศ ซึ่งการประมวลผลนั้น อาจเป็นการจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ การแจกแจง ตลอดจนไปถึงการใช้ สูตรทางคณิตศาสตร์ การดำเนินการอาจใช้ตั้งแต่วิธีการง่ายๆ ที่เรียกว่าทำด้วยมือ ใช้เครื่องคำนวณเล็กๆ มาช่วย จนกระทั่งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่คือ คอมพิวเตอร์ก็ได้

ในการประมวลผลข้อมูลต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญดังนี้

3.1 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ต้องมีความชัดเจนในตัวเอง ไม่ว่าจะวิเคราะห์โดยใคร เมื่อใด ผลย่อมได้ตรงกันเสมอ เช่น การคำนวณเกี่ยวกับค่าสถิติต่างๆ

3.2 ข้อมูลที่เป็นนามธรรมต้องอธิบายด้วยความเรียง เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบของผู้เรียน ต้องวิเคราะห์โดยอาศัยคุณพินิจของคณะบุคคล ความเห็นที่ได้ ควรเป็นเอกฉันท์หรือเป็นเสียงส่วนใหญ่จริง

3.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลควรใช้ค่าสถิติที่ง่ายและตรงที่สุด ค่าสถิติที่นิยมมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีหลายค่า เช่น ค่าร้อยละ อัตราส่วน สัดส่วน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือแม้กระทั่งการแจกแจงความถี่ที่เป็นการหาค่าสถิติที่ง่ายที่สุด

ในการคำนวณด้วยค่าสถิติต่างๆ ควรศึกษาให้เข้าใจชัดเจนถึงวิธีการคำนวณ ตลอดจน ข้อตกลงเบื้องต้น จากตำราทางสถิติที่มีอยู่มากมาย

4. การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ

ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลหรือจัดทำจนเป็นสารสนเทศที่มีความหมายชัดเจน มีความกระชับ ตรงต่อความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ อาจนำเสนอสู่ผู้ใช้ในรูปแบบของตาราง แผนภาพ กราฟ หรือการบรรยายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการนำไปใช้ และลักษณะของสารสนเทศนั้นๆ

5. การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ

เป็นการจัดเก็บทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลและส่วนที่เป็นสารสนเทศไว้ในสื่อต่างๆ อย่าง มีระบบ สะดวกต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ การจัดเก็บอาจจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสารหรือ

เพิ่มอิเล็กทรอนิกส์ ตามศักยภาพของสถานศึกษา แต่ต้องคำนึงถึงระบบของการค้นหาให้สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การนำข้อมูลไปประมวลผลใหม่ รวมทั้งการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในงานต่างๆ

การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบอาจจัดทำเพิ่มข้อมูลเรียงลำดับในแต่ละแฟ้มโดยอาจแบ่งได้ดังนี้

1. เพิ่มข้อมูลหลัก เป็นข้อมูลพื้นฐานซึ่งแบ่งเป็นหลายแฟ้มตามโครงสร้างของงาน
2. เพิ่มข้อมูลย่อย เป็นแฟ้มข้อมูลใหม่ๆ ของแฟ้มข้อมูลหลักแต่ยังอาจต้องปรับให้เป็นปัจจุบัน
3. เพิ่มดัชนี เป็นแฟ้มเลขดัชนีที่ระบุว่าข้อมูลใดอยู่ส่วนไหนของข้อมูลหลัก
4. เพิ่มตารางอ้างอิง เป็นแฟ้มรวบรวมข้อมูลในลักษณะตารางซึ่งใช้ประโยชน์ในการอ้างอิง
5. เพิ่มข้อมูลสรุป เป็นแฟ้มที่รวบรวมข้อมูลในรูปแบบของการสรุปผล
6. เพิ่มข้อมูลสำรอง เป็นการสร้างแฟ้มสำรองข้อมูลสำคัญๆ เพื่อประโยชน์ในกรณีที่ข้อมูลเดิมสูญหาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

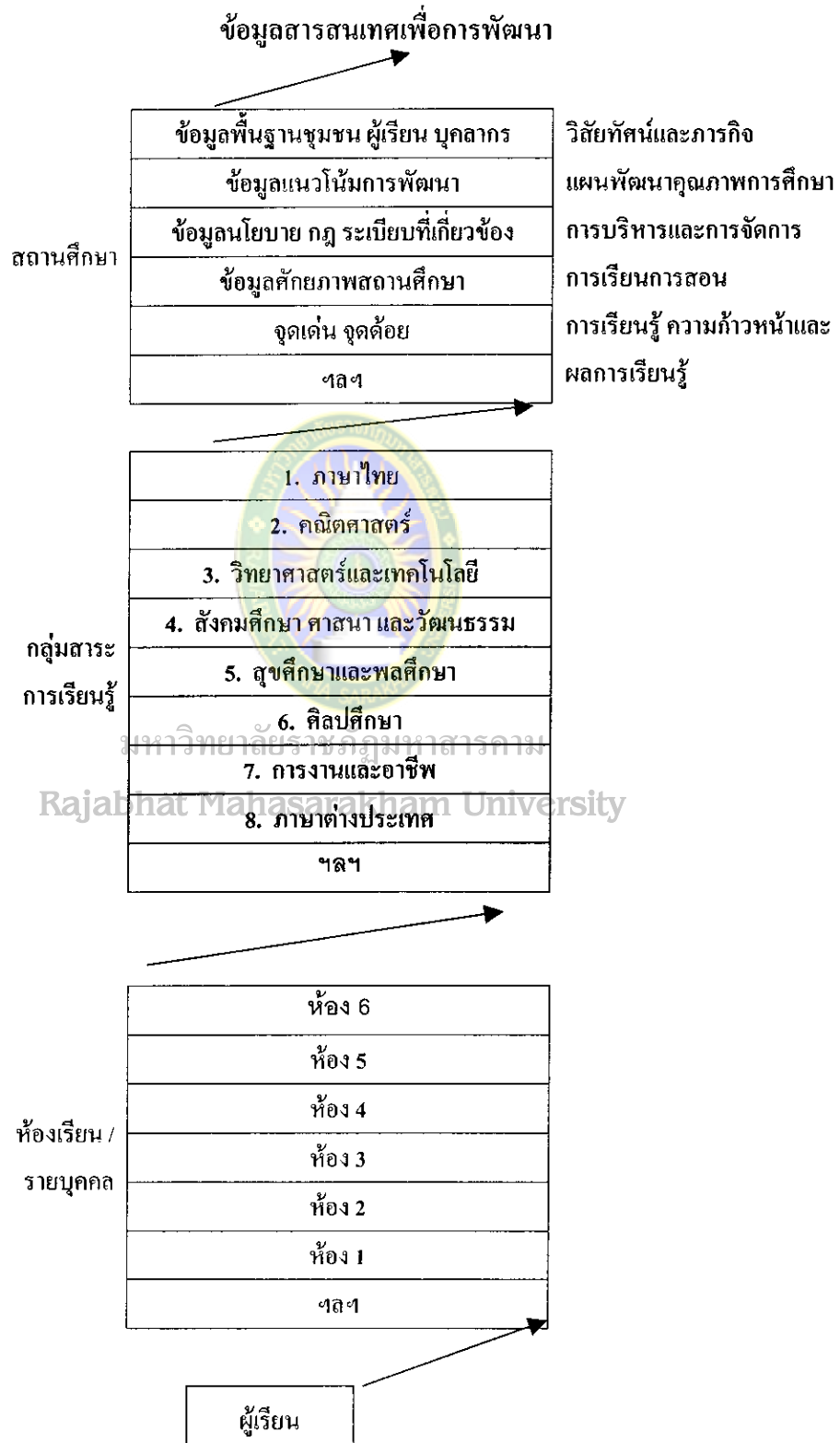
การจัดทำระบบสารสนเทศ ข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการจัดเก็บซึ่งมีอยู่มากมาย และกระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนั้นเพื่อลดภาระการทำงานและสร้างระบบสารสนเทศที่นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายน้อย สถานศึกษาควรกำหนดสารสนเทศเฉพาะที่จำเป็น วิเคราะห์หาข้อมูลที่ต้องจัดเก็บ แหล่งข้อมูลแบบเก็บ ข้อมูล ตลอดจนวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ภาระงานของสถานศึกษาจะได้ระบบสารสนเทศย่อยๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

1. สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
 - 1.2 สภาพการบริหารและการจัดการตามโครงสร้างการบริหารและภารกิจ
 - 1.3 ศักยภาพของสถานศึกษา
 - 1.4 ความต้องการของสถานศึกษา
 - 1.5 แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น
 - 1.6 แนวทางการจัดการศึกษา
 - 1.7 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการนักเรียน

2. สารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
 - 2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
 - 2.3 ผลงานและการแสดงออกของผู้เรียน
 - 2.4 รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ
 - 3.1 หลักสูตรและการเรียนการสอน
 - 3.2 การวัดและการประเมินผลการเรียน
 - 3.3 การพัฒนากิจกรรมแนะแนว
 - 3.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.5 การวิจัยในชั้นเรียน
4. สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
 - 4.1 สภาพและบรรยากาศการเรียนรู้
 - 4.2 ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 4.3 การพัฒนาบุคลากร
 - 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน
5. สารสนเทศเพื่อการรายงาน
 - 5.1 คุณภาพผู้เรียน
 - 5.2 คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 5.3 คุณภาพด้านการบริหารจัดการ
 - 5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

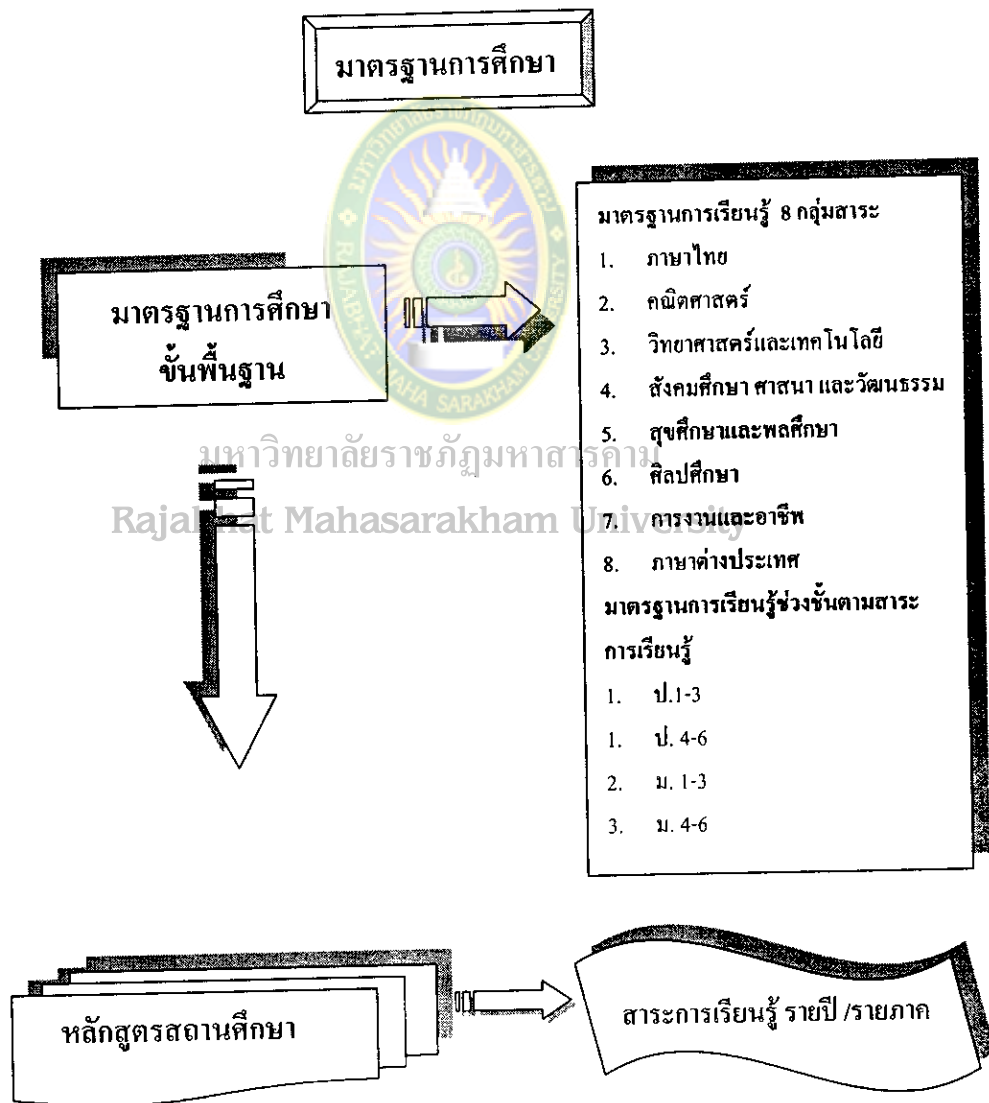
สำหรับสารสนเทศเพื่อการรายงานนั้น สถานศึกษาใช้ข้อมูลและสารสนเทศจาก สารสนเทศด้านที่ 1-4 มาประมวลผลนำเสนอเป็นรายงานได้ โดยไม่ต้องจัดทำใหม่ก็ได้

แผนภูมิที่ 10 แสดงข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา (กรมวิชาการ. 2544 ก : 32)

4. การพัฒนามาตรฐานการศึกษาในระดับสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนของชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนภูมิที่ 11 แสดงการกำหนดมาตรฐานการศึกษา(กรมวิชาการ. 2544 ก : 34)

มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิต เป็นผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในระดับกว้างที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เป็นผลการเรียนรู้ทั่วไปของแต่ละกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชานั้น ครบ 12 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกช่วงชั้น 3 ปี ของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นหลักในการเทียบ โอนความรู้ และประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

มาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาค เป็นผลการเรียนรู้รายปี/รายภาค เพื่อใช้เป็นหลักในการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ในแต่ละปี/ภาค

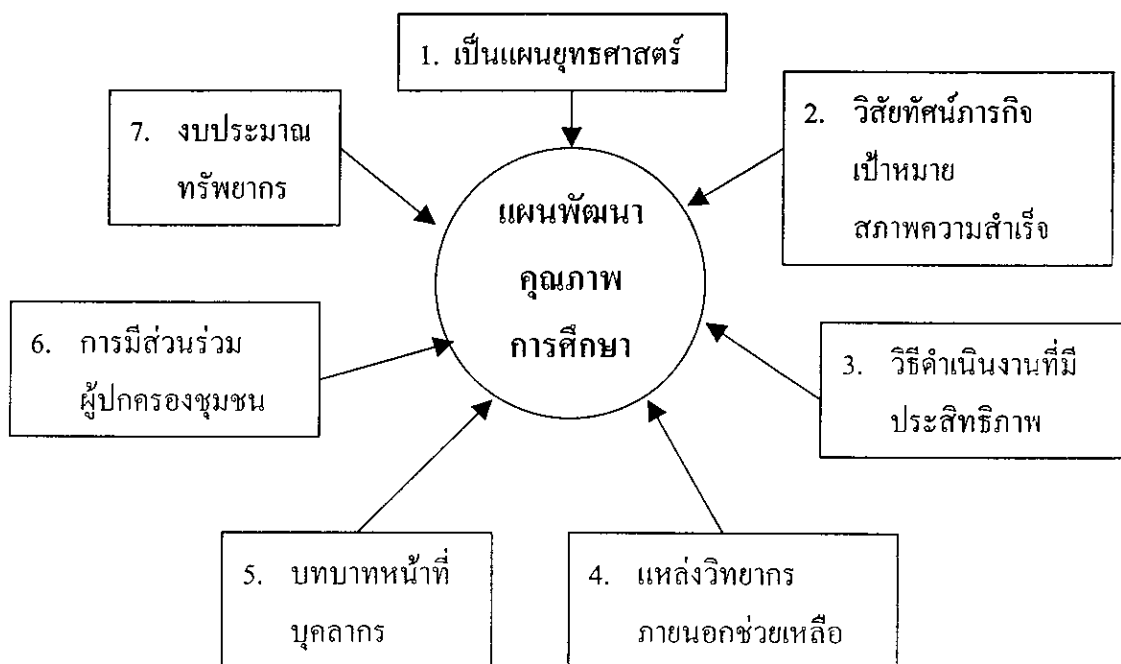
5. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ กำหนดรูปแบบและวิธีการจัดระบบองค์การ และการบริหารสถานศึกษา กระบวนการวางแผนเป็นกลไกที่จะสร้างองค์ประกอบขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จะสนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำแผนจะเป็น โอกาสที่ดีที่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลในชุมชนจะได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพและการดำเนินการของสถานศึกษา เช่น ปรัชญา เป้าหมาย ความคาดหวังและพันธกิจ หลักและวิธีปฏิบัติที่ยึดถือเป็นธรรมเนียมและลักษณะที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะช่วยกันกำหนดทิศทางที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมให้ดียิ่งขึ้น การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างถูกหลักวิชา และการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลที่นำเชื่อถือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถาน

ศึกษาซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษามีดังต่อไปนี้

- 5.1 การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างรอบด้าน
- 5.2 การปรับเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในกรอบหลักสูตร
- 5.3 การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบวิธีหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองสภาพปัญหา และความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- 5.4 การจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม
- 5.5 การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของครูผู้สอนและบุคลากร
- 5.6 ยุทธศาสตร์และวิธีการทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 5.7 การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน
- 5.8 แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน

Rajabhat Mahasarakham University

แผนภูมิที่ 12 แสดงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กรมวิชาการ. 2544 ก : 36)

1. จัดทำอย่างเป็นระบบ
2. แนวปฏิบัติชัดเจนและครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรม
3. เป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. นำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และสัมพันธ์กับ

มาตรฐานการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษามีภาระหน้าที่ที่สังคมมอบหมาย คือ รับผิดชอบจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่บุตร ญาติ และนั่นอาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษา คือ การผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการพัฒนาความสามารถของสถานศึกษาควบคู่กันไปให้มีประสิทธิภาพดีเพียงพอที่จะจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สถานศึกษาดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สำคัญ 2 ประการ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและอีกประการหนึ่งคือสถานศึกษามีความสามารถในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ **วิสัยทัศน์**

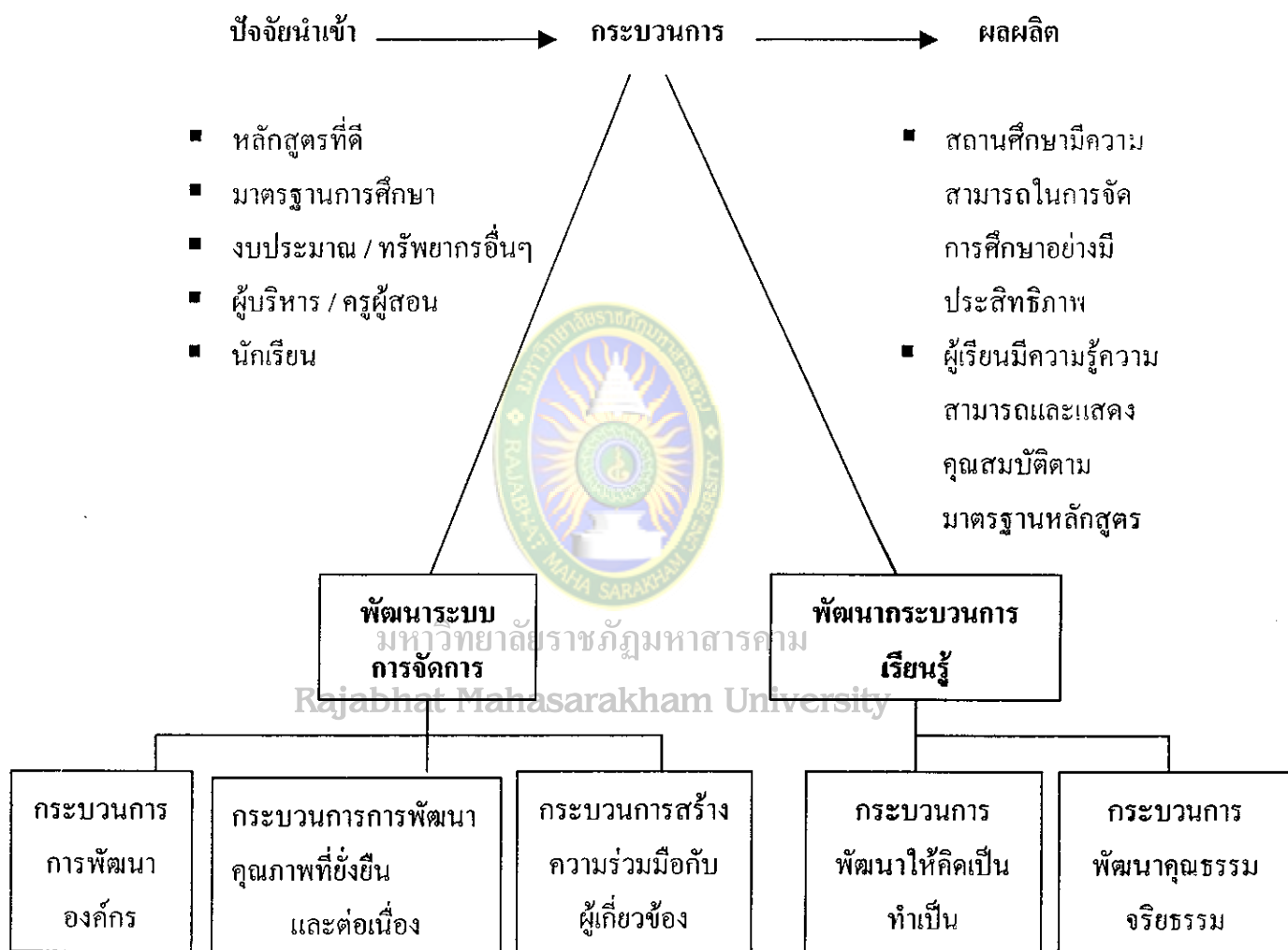
ในกระบวนการผลิตหรือการพัฒนาการศึกษา สถานศึกษามีภาระงานมากมายนับตั้งแต่การรับผู้เรียนเข้าเรียน จนกระทั่งผู้เรียนสำเร็จการศึกษาออกไป ภาระงานเหล่านี้สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ คือ การพัฒนาระบบการจัดการ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นงานที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมว่า มีคุณภาพและพัฒนาควบคู่กันไป รายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษานำเสนอในแผนภูมิ

1. การพัฒนาระบบการจัดการ ประกอบด้วยกระบวนการใหญ่ๆ คือ
 - 1.1 กระบวนการพัฒนาองค์กร
 - 1.2 กระบวนการพัฒนาคุณภาพที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง
 - 1.3 กระบวนการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแนวทางของหมวด 4 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

- 2.1 กระบวนการพัฒนาให้คิดเป็น ทำเป็น
- 2.2 กระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

รูปแบบการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 13 แสดงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 ง : 13)

วิธีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของสถานศึกษาจะเลือกใช้วิธีการใด ทั้งนี้จะต้องเป็นแผนที่สะท้อนคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของแผนทั้ง 9 ประการ กระบวนการจัดทำแผน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ที่พิจารณาเห็นว่าครอบคลุมเต็มกระบวนการนับตั้งแต่การจัดตั้งคณะจัดทำแผนจนถึง การนำแผนสู่การปฏิบัติ ดังรายละเอียดในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 14 แสดงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
(กรมวิชาการ. 2544 ง : 24)

ขั้นที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กล่าวถึงการริเริ่มดำเนินการ โดยระดับนโยบายคัดเลือก สรรหาแต่งตั้งบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงเป็นคณะจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการเริ่มต้นกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นที่ 1 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การจัดตั้งคณะจัดทำแผน
- 1.2 การทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
- 1.3 การประสานความร่วมมือทางวิชาการ
- 1.4 การวางแผนการทำงานของคณะจัดทำแผน

ขั้นที่ 2 การประเมินความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา

ขั้นนี้เป็นหัวใจของกระบวนการวางแผน สถานศึกษาจะได้รู้สภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา และลำดับของประเด็นการพัฒนาขั้นตอนนี้ จะเกี่ยวข้องมากกับข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนและผลการเรียนของผู้เรียน โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกที่สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 การทำความเข้าใจวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
- 2.2 การจัดทำภาพรวมของสถานศึกษา
- 2.3 การสำรวจความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน
- 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการทางด้านการศึกษาของผู้เรียนและกำหนด

ประเด็นสำคัญการพัฒนา

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญของการพัฒนา

ขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหา หรือความต้องการตามประเด็นสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาความต้องการอย่างถ่องแท้โดยใช้กระบวนการอภิปราย ระดมพลังสมองและตัดสินใจที่สำคัญร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ทบทวนประเด็นสำคัญการพัฒนา
- 3.2 ตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะดำเนินการ

3.3 เขียนเป้าหมายการพัฒนา

3.4 เขียนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นที่ 4 การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี

ในขั้นนี้เป็นการวางเค้าโครงแผนปฏิบัติการรายปี และสร้างให้เกิดความผูกพันในภาระหน้าที่ของบุคลากรของสถานศึกษาให้รับทราบสภาพปัญหา เป้าหมายการพัฒนา ตลอดจนร่วมพิจารณาหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหาได้อย่างครอบคลุม รอบคอบยิ่งขึ้น และยอมรับที่จะนำไปปฏิบัติร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนดังนี้

4.1 การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี

4.2 การตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายพัฒนากับแผนปฏิบัติการรายปี

ขั้นที่ 5 การเขียนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นนี้เป็นการลงมือเขียนแผนทั้งนี้ ควรนัดหมายเวลาล่วงหน้าเพื่อคณะจัดทำแผนสามารถร่วมเขียนแผนได้อย่างเต็มที่ แผนพัฒนาคุณภาพควรสะท้อนสิ่งต่อไปนี้คือ แหล่งงบประมาณ การวางแผนเปลี่ยนแปลงตั้งอยู่บนพื้นฐานงานวิจัย การประเมินผลบนพื้นฐานข้อมูล การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างกิจกรรมต่างๆ

ขั้นที่ 6 การนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนนี้กล่าวถึงความสำคัญของการยอมรับและพันธะผูกพันต่อแผนพัฒนาคุณภาพอันจะก่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติทั่วทั้งสถานศึกษา ขั้นที่ 6 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนดังนี้

6.1 สร้างการยอมรับแผน

6.2 มอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ

6.3 ทำความเข้าใจส่วนต่างๆ ของแผน

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาวและแผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สถานศึกษาจะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ระบุรายละเอียดการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่า

ใครรับผิดชอบทำอะไร เมื่อใด ใช้งบประมาณเท่าใด แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะกำหนดชัดเจนว่า สถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาเรื่องใด มีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยมีเป้าหมายของแผนจะต้องชัดและลึก เน้นผลการปฏิบัติงานถึงคุณภาพของผู้เรียน วัดได้ และวิธีการต้องครอบคลุมภาระงานสำคัญทั้งด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู โครงสร้างองค์กร การใช้ทรัพยากรตลอดทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน

6. การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา

เป็นการจัดระบบบริหารจัดการทรัพยากรและการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของทุกฝ่ายทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร และชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้คณะกรรมการชุดนี้อาจอยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาก็ได้ การบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ต้องมุ่งให้บุคลากรทุกคนตระหนักรู้และรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจของตนที่ต้องดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จริงจัง เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2544 ค : 43) ได้ทำการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยคุณภาพการศึกษาพบว่า การดำเนินงานบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 องค์ประกอบที่สัมพันธ์สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้แก่

1. การดำเนินงานด้านการจัดการ
2. การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน
3. การสนับสนุนจากพื้นที่/หน่วยงานต้นสังกัด

1. การดำเนินงานด้านการจัดการ

การจัดการคุณภาพสถานศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้อันส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน ประกอบด้วย การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายชัดเจน การดำเนินงานและการจัดการที่มั่นคงขององค์กร ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความสามัคคี (ร่วมมือ) ของบุคลากรและผู้เรียน การสนับสนุนต่างๆ รวมทั้ง

ความสัมพันธ์อันดีของผู้ปกครองและชุมชน การจัดการคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และครูทุกคน พึงตระหนักและนำมาเป็นแนวดำเนินงานดังนี้

1.1 แผนและเป้าหมายการเรียนรู้

- 1.1.1 ทุกคนในสถานศึกษาเน้นความสำคัญของการเรียนรู้
- 1.1.2 วางแผนหลักสูตรตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- 1.1.3 บูรณาการหลักสูตร
- 1.1.4 จัดหาคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและการทำงาน
- 1.1.5 เตรียมผู้เรียนเข้าสู่งาน ตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 การบริหารและการจัดองค์การ

- 1.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีหลากหลายวิธี
- 1.2.2 จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- 1.2.3 จัดเวลาในการเรียนรู้
- 1.2.4 กำหนดนโยบายด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัยที่ชัดเจนและ

สม่ำเสมอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.2.5 จัดบรรยากาศการเรียนการสอน

Rajabhat Mahasarakham University

1.3 ภาวะผู้นำและการพัฒนาสถานศึกษา

- 1.3.1 ปรับโครงสร้างสถานศึกษาตามความจำเป็นเพื่อบรรลุเป้าหมาย
- 1.3.2 จัดโปรแกรมการเรียน
- 1.3.3 พัฒนาประสิทธิภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง
- 1.3.4 ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาวิชาชีพสม่ำเสมอ

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน

- 1.4.1 กำหนดความคาดหวังการปฏิบัติงานของครู
- 1.4.2 สนับสนุนให้กำลังใจ
- 1.4.3 ประชาสัมพันธ์ภาพรวมของสถานศึกษาและเป้าหมายสูงสุดที่มีต่อผู้เรียน

1.5 ความเสมอภาค

- 1.5.1 จัดโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือให้ได้รับความสำเร็จ

ตามเป้าหมาย

- 1.5.2 ให้โอกาสในการเรียนและความสำเร็จ

- 1.5.3 สนับสนุนความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

1.5.4 จัดกิจกรรมหลากหลายให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถานศึกษา

1.5.5 กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย และทักษะให้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหา

1.6 การประเมินผล

1.6.1 ติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

1.6.2 สร้างและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย

1.7 โครงการพิเศษ

1.7.1 กำหนดกลุ่มผู้เรียนออกกลางคันและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนต่อในระบบ

1.7.2 การปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารสนเทศ

1.7.3 ร่วมมือกับชุมชนสนับสนุนครอบครัว ด้านสุขภาพและการบริหารทางสังคม

1.8 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน

1.8.1 ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนให้การสนับสนุนแผนการเรียนของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

2. การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน

ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันตลอดเวลาเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะ โดยการเตรียมแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้เรียน โดยเฉพาะการให้ความยุติธรรมและการวัดประเมินผล ข้อเสนอในการดำเนินงานดังนี้

2.1 แผนและเป้าหมายการเรียนรู้

2.1.1 ใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตร

2.1.2 บูรณาการวิชาต่างๆ อย่างเหมาะสม

2.2 การจัดการเรียนรู้

2.2.1 จัดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และคุณลักษณะ

2.2.2 ใช้เวลาอย่างเต็มที่

2.2.3 จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเรียบง่าย

2.2.4 ตั้งกฎและมาตรฐาน ที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียนและดำเนินตามกฎอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม

2.3 การสอน

- 2.3.1 แนะนำบทเรียนด้วยความระมัดระวัง
- 2.3.2 จัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนและเน้นประเด็นชัดเจน
- 2.3.3 ใช้ข้อมูลย้อนกลับเป็นตัววัดผลการเรียนของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิด

เรียนรู้

- 2.3.4 สอนเสริม ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ได้
- 2.3.5 ใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด
- 2.3.6 ใช้เทคนิคการตั้งคำถามพัฒนาทักษะได้ดีขึ้น
- 2.3.7 ครูบูรณาการทักษะในการทำงานกับการสอนเนื้อหาต่างๆ

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน

- 2.4.1 ครูคาดหวังการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงสุด
- 2.4.2 สนับสนุน และส่งเสริมสำรวจให้กำลังใจเพื่อสู่ความเป็นเลิศ
- 2.4.3 ความสัมพันธ์กับผู้เรียนในทางที่เป็นบวก

2.5 ความเสมอภาค

- 2.5.1 ดูแลผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษ
- 2.5.2 สนับสนุนให้มีความยืดหยุ่นทางสังคม และวิชาการสำหรับผู้เรียนที่มี

ปัญหา

- 2.5.3 สนับสนุนให้ความห่วงใยเห็นใจแก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางสังคมและ

วัฒนธรรม

2.6 การประเมินผล

- 2.6.1 ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด
- 2.6.2 ใช้การประเมินที่หลากหลาย และการทดสอบ

3. การสนับสนุนจากพื้นที่/หน่วยงานต้นสังกัด

เขตพื้นที่/หน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาทในการสนับสนุนและติดตามความพยายามในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งเกี่ยวกับความเป็นผู้นำและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษาในเขตพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศในความสำเร็จของการเรียนการสอน ขอเสนอการดำเนินงานมีดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำและการวางแผน

- 3.1.1 การตั้งความหวังสูงสุดสำหรับสถานศึกษาทั้งระบบ

3.1.2 กำหนดนโยบายและกระบวนการสนับสนุนความเสมอภาคและความเป็นเลิศ

3.2 หลักสูตร

3.2.1 การวางแผนการใช้หลักสูตรเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

3.3. ความร่วมมือ

3.3.1 การให้โอกาสสถานศึกษาในการตัดสินใจ

3.3.2 การสนับสนุนติดตามการพัฒนาสถานศึกษา

3.3.3 การให้รางวัลความเป็นเลิศ

3.3.4 การช่วยสถานศึกษาดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ปกครองที่ขาดแคลนให้ได้รับความช่วยเหลือ

3.4 การประเมินผล

3.4.1 การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.2 การสนับสนุนสถานศึกษา พัฒนาและใช้การประเมินหลากหลาย

7. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 2 กิจกรรม คือ

7.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา

นอกจากการตรวจสอบในลักษณะผู้ปฏิบัติประเมินเพื่อปรับปรุงผลงานของตนเองแล้ว สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแผน กรอบการตรวจสอบและทบทวน และคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบ ทั้งนี้ควรดำเนินการเมื่อสิ้นภาคเรียนแรกเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบกับประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก และเพื่อการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา

ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะทำงานที่มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างดี โดยต้องมีการวางแผน แนวการทำงานและกระบวนการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา ร่วมกัน เน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาซึ่งเป็นสภาพปกติของสถานศึกษาเช่น การสังเกตการเรียนการสอน การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การศึกษาวิเคราะห์ผลงานของนักเรียน การสัมภาษณ์ ผู้ทำงาน โครงการ/กิจกรรม เป็นต้น

7.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป็นการตรวจสอบและทบทวนโดยคณะกรรมการจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ผู้แทนสถานศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่ การศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษาคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพดังกล่าว จะต้องรายงานผลให้สถานศึกษาทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาดังกล่าว เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และดูแลส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา และให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2544 ก :42) ได้กำหนดขอบข่ายการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์และภารกิจ (Vision and Mission Statements) ของสถานศึกษา
2. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การเรียนการสอน
 - 3.1 สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้
 - 3.2 ยุทธศาสตร์และวิธีการสอน
 - 3.3 กระบวนการเรียนรู้
 - 3.4 การตอบสนองของผู้เรียน
4. การเรียนรู้ความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 4.1 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 4.2 ผลงานผู้เรียน
 - 4.3 ระบบการประเมินผล
 - 4.4 การสนับสนุนการเรียนรู้
5. การบริหารและการจัดสถานศึกษา
 - 5.1 วิสัยทัศน์และภารกิจ
 - 5.2 ภาวะผู้นำและการบริหาร
 - 5.3 โครงสร้างขององค์กร
 - 5.4 การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร

8. การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยเชิงบริบทสำคัญต่าง ๆ อันได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจด้านการวัดและประเมินผลที่ต้องปรับเปลี่ยนไปจากที่เคยดำเนินการมาทั้งทางด้านขอบเขต สาระและวิธีการดำเนินการอันจะนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างองค์กร และโครงการเพื่อรองรับและสนับสนุนการปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการด้านการวัดและประเมินผลในมิติใหม่ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ

1. เป็นการประเมินมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษาและเพื่อรักษาความมีเอกภาพด้านนโยบาย
2. เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาระดับปัจเจกบุคคลในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสภาพจริง
3. เป็นการประเมินเพื่อสนับสนุนหลักการการจัดการศึกษาเพื่อสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงานตามนโยบายของรัฐบาล

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจายอำนาจการวัดและประเมินผลการศึกษาสู่ระดับสถานศึกษา การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนในระดับการเรียนการสอน การตัดสินใจ-ตกและการอนุมัติการสำเร็จการศึกษาเป็นอำนาจของสถานศึกษา ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทั่วประเทศ จะใช้หลักสูตรเดียวกันของกระทรวงศึกษา แต่หลากหลายในทางปฏิบัติในเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผล ได้เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในสถานศึกษาต่าง ๆ ภายในภูมิภาคเดียวกันและต่างภูมิภาค เพื่อเป็นการควบคุมและรักษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการจัดให้มีการประเมินระดับชาติผลการประเมินที่ได้ นอกจากจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของประเทศในภาพรวมแล้วยังใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายระดับชาติ แล้วใช้วางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา

สำหรับการประเมินคุณภาพระดับชาตินั้น สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 :1-2) ในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ตามระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างต่อเนื่องทุกปีจึงจำเป็นต้องพิจารณารูปแบบและวิธีการประเมินที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือและสภาวะบ่งชี้คุณภาพการศึกษาระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับสถานศึกษาและระดับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ได้อย่างสมเหตุสมผลโดยมีวัตถุประสงค์
การประเมิน ดังนี้

1. เพื่อกำกับ ติดตาม และควบคุม คุณภาพการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อให้เกิด
การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในระดับสถานศึกษา
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับใช้ในกระบวนการตัดสินใจ และกำหนด
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติจะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของทุกระดับช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน
(Standardize Tests) ทั้งประเภทเลือกตอบ(Multiple choices) และประเภทเขียนตอบ โดยมี
ขอบเขตและสาระการประเมินดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะดำเนินการสอบในวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และ
วิทยาศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะดำเนินการสอบในวิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ
คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะดำเนินการสอบในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะดำเนินการสอบด้านความถนัดทางการเรียน SAT
(Scholastic Aptitude Test) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักเรียน ชั้น ม.6 ดังนี้

1. ดำเนินการสอบความถนัดทางการเรียนด้านความสามารถทางภาษา
ความสามารถทางการคิดคำนวณและความสามารถเชิงวิเคราะห์และวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
และสังคมศึกษากับนักเรียนชั้น ม.6 ทุกคน

2. ดำเนินการสอบวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ ชีวภาพ เคมี
ชีวศึกษาและ ฟิสิกส์โดยสอบตามแผนการเรียน

ผลที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินการได้ข้อมูลผลการประเมินความรู้ และความสามารถ
ที่สำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของชาติ และเป็นข้อมูล
สำหรับใช้ในกระบวนการตัดสินใจด้านนโยบาย และแผนพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาทั้งในระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดและระดับสถานศึกษา

9. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ สถานศึกษาจะต้องแสดงภาระความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทราบผลการปฏิบัติทุกสิ้นปีการศึกษา โดยแสดงถึงผลของความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปีอย่างรอบด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านการพัฒนาและการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดองค์กรและบริหารของสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในและภายนอก และความมุ่งหวังที่สถานศึกษาจะดำเนินการพัฒนาต่อไป เป็นต้นข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพในปีต่อไป และใช้เปรียบเทียบผลข้ามปีเพื่อระดับและทิศทางการพัฒนาคุณภาพในระยะยาว ซึ่งเป็นการแสดงภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรายงานให้ทราบผลของการปฏิบัติงานในรอบปี สาธารณชนจะเป็นผู้ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินความคุ้มค่า แสดงความชื่นชมหรือให้ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

1. ชื่อสถานศึกษา สถานที่ตั้ง ระดับ/ประเภทที่เปิดสอน
2. โครงสร้างการบริหารองค์กร
3. จำนวนครู/จำนวนผู้เรียนปัจจุบัน
4. วิสัยทัศน์และภารกิจ
5. ภาพรวมของสถานศึกษา

2. สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีการศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนด
2. ผลการดำเนินงานตามที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
3. ความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินงาน กิจกรรมสำคัญของสถานศึกษาที่จัดให้ผู้เรียนและชุมชนในด้านต่างๆ
4. ความสำเร็จและความภาคภูมิใจของสถานศึกษาที่สร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษา

5. โครงการพิเศษที่จัดได้ผลดีเด่น

**3. สภาพและผลการพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ / แนวทางของ
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา**

1. คุณภาพผู้เรียน
2. คุณภาพการเรียนการสอน
3. คุณภาพการเรียนรู้ ความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. การบริหารจัดการสถานศึกษา
5. การพัฒนานุเคราะห์
6. ความสัมพันธ์กับชุมชน
7. ทรัพยากร งบประมาณ

4. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

1. สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ตามที่แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากำหนดในรอบปี
2. สรุปประสิทธิภาพของการจัดการของสถานศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาในปีต่อไป

10. การกำกับ ติดตาม ประเมิน และผลงระบบประกันคุณภาพ

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และผลงระบบประกันคุณภาพ เป็นกลไกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ มีหน้าที่หลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการส่งเสริมพัฒนา และ ประเมิน ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินและผลงระบบประกันคุณภาพ ได้แก่ สำนักผู้ตรวจราชการกรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้งานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรได้มีการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ระบบประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องให้มุ่งมั่นสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ผลการศึกษาจากเอกสารทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อมูลและผลจากการประเมินสภาพปัญหาและความจำเป็น และศักยภาพของสถานศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการตามภาระงานของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการตามแผนได้อย่างมีคุณภาพ มีการตรวจสอบและทบทวนอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ครูเตรียมการสอนเข้าห้องเรียน กระบวนการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนการบริหารจัดการทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จะต้องมีการบันทึกการตรวจสอบตนเองไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้เห็นร่องรอยของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และใช้เป็นข้อมูลในการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง สาธารณชน และหน่วยงานต้นสังกัด ที่จะนำไปสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่แท้จริง และพร้อมเสนอรายงานผลการพัฒนาคุณภาพตนเองเพื่อรับการประเมินภายนอกได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ข้าราชการครูโดยรวม ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นว่า มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับน่าพอใจ ยกเว้น ข้าราชการครูโดยรวม เห็นว่า มีการดำเนินงานด้านการกำหนดเป้าหมาย อยู่ในระดับดี ส่วนข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่ามีการดำเนินงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับดี และเห็นว่ามี การดำเนินงานด้านการจัดทำมาตรฐาน โรงเรียน อยู่ในระดับน่าพอใจ

2. ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่ามีการดำเนินงานมากกว่า

ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่ามีการดำเนินงานมากกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง และในโรงเรียนขนาดเล็ก

มงคล อุปพงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ การควบคุมคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิทยาภูมิ จังหวัดสกลนคร พบว่า บุคลากรโดยรวม และคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงาน การควบคุมคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิทยาภูมิ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมและด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิทยาภูมิ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมและด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และมีการดำเนินงานอีก 3 ด้าน คือ การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับมากยกเว้นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เห็นว่า มีการดำเนินงานด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า มีการดำเนินงานการควบคุมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ และมีการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายชื่อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการศึกษาและการเตรียมการ คือ การตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลายลักษณ์อักษรและมีความเหมาะสม ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ทุกฝ่าย/หมวด/งาน มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ คือ โรงเรียนได้มีการพัฒนาบุคลากร และการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยการทำงานเป็นทีม ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ คณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิทยาภูมิ จังหวัดสกลนคร ได้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนและขั้นตอนในการดำเนินการมีสภาพเหมือนกันคือ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ภาพรวมของสถานศึกษา เป้าหมายของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง แผนงบประมาณ และแผนการกำกับตรวจสอบและรายงาน

สถิตย์ ยังกง (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้านคือ 1) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และ 2) การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล เรื่องที่เห็นด้วยเป็นอันดับ 1 ในแต่ละด้านคือ โรงเรียนควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก กำหนดแผนการกำกับติดตาม และประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเห็นด้วยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด จำนวน 7 ด้านคือ 1) การศึกษาและการเตรียมการ 2) การพัฒนาระบบสารสนเทศ 3) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 4) การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 6) การจัดวางตัวบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร 7) การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องที่เห็นด้วยเป็นอันดับ 1 ของแต่ละด้าน คือ การจัดระบบและวิธีการในการจัดสรรงบประมาณจัดทำระบบสารสนเทศเกี่ยวกับโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากร โรงเรียนมีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระบบประกันคุณภาพ พบว่า โดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลางทุกแนวทาง เรื่องที่เป็นปัญหาสูงสุดของแต่ละด้านคือ จำนวนครูและบุคลากรอื่น ไม่เพียงพอ ความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูลความเข้าใจเรื่องเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา การทำประชาพิจารณ์ของโรงเรียน บุคลากรขาดความรู้ ในการวางแผน ขาดบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงบประมาณในการปรับปรุงโรงเรียน การปฏิบัติงานขาดการนิเทศกำกับติดตามขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นตา (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ระดับการดำเนินงานการเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้ง 6 ด้านคือ 1) การศึกษาและการเตรียมการ 2) การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา 3) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 4) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5) การพัฒนาและปรับปรุง 6) การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียน

ขนาดเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินการระดับมาก

ประกาย บัณฑิตริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอิสาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. บุคลากรโดยรวม ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรใน โรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษามีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและ 6 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรโดยรวม เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานขั้นตอนการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับจังหวัด บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก และบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษามีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและ 6 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับจังหวัดเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานขั้นตอนการศึกษาและการเตรียมการอยู่ในระดับมาก และบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานขั้นตอนการศึกษาและการเตรียมการ และขั้นตอนการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับจังหวัดเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและเป็นรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน ($P > .05$)

3. บุคลากรในโรงเรียนขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและ 6 ขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่า มีการดำเนินงานมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ ต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และขั้นตอนการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

นิวัติ สุวรรณชัยรบ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด วัตถุประสงค์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน อยู่ในระดับพอใช้ คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับดี คือ การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาและการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพพบว่า

1.1 ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครูอาจารย์มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษานอกนั้นอยู่ในระดับพอใช้

1.2 ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้และข้าราชการครูในโรงเรียนทุกขนาด มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้

2. ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานมากกว่าผู้บริหาร และข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นมากกว่าข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและ

สถานศึกษาและไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของโรงเรียนต่อความคิดเห็นการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน

รัตนา เอี่ยมสุวรรณ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวมและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเห็นว่า มีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานและด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก แต่ผู้บริหารและครูอาจารย์เห็นว่า มีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และที่เหลืออีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ การศึกษาและการเตรียมการ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ ยกเว้นผู้บริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติงานด้านเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอกอยู่ในระดับมาก

2. ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกันเห็นว่ามีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกัน โดย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการศึกษาและการเตรียมการ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ และด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยผู้บริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติมากกว่า ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์

เนตร เตโช (2542 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า

1. ครูโดยส่วนรวมและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง 5-7 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3-5 ด้าน

2. ครูในโรงเรียนขนาดต่างกั้มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนโดยรวม และเป็นรายด้าน 8 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนโดยรวมและอีก 6 ด้านมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริงและประเมินปรับปรุงตนเอง ด้านการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ และความถนัดได้ตามศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อย นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่ออย่างหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักเรียนและด้านการประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสมและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน ด้าน การวางแผน การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและมีการควบคุมคุณภาพด้านการจัดการเรียน การสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง

Rajabhat Mahasarakham University

สันติ สุยโพธิ์น้อย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามมาตรฐาน การศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่าเสมอ และด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3-4 ด้านอยู่ในระดับดีมาก และมีการปฏิบัติในอีก 2-3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่าเสมอและด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น แต่

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและด้านการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติในด้านมีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติในด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

วิชัย ตริเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบัน ในโรงเรียน ความพร้อม และ ความเป็นไปได้ในการนำระบบบริหาร ISO 9000 มาใช้ในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางราชการ อายุ และวุฒิทางการศึกษา แต่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ และอายุการรับราชการ ผู้บริหารและครูได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีผู้เสนอความคิดเห็นมากที่สุดว่า การประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 มีผลดีคือ ทำให้โรงเรียนพัฒนาระบบปฏิบัติงาน จัดการศึกษาอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีกฎเกณฑ์ มีความต่อเนื่องและมีคุณภาพ ส่วนผลเสียคือ ทำให้การเรียนการสอนด้อยคุณภาพ เพราะนำเวลาไปมุ่งมั่นกับระบบบริหาร ISO 9000 อีกทั้งสิ้นเปลืองงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และเวลาปัญหาอุปสรรคคือ ขาดแคลนอุปกรณ์ในการดำเนินงาน บุคลากร ไม่มีเวลา บุคลากร ไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 แก่บุคคลในโรงเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อิลเลน (Ellen. 1994 : Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างในโรงเรียน พบว่า ที่ปรึกษาในโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาภาวะแวดล้อมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างใหม่ที่ทันสมัยกว่า เพื่อ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาความรู้และจิตใจ ซึ่งที่ปรึกษาโรงเรียนจะเข้าไปมี ส่วนร่วมอย่างจริงจัง และด้วยความมุ่งมั่น อุทิศหา ที่ปรึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดี ด้านทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การอำนวยความสะดวก การทำงานเป็นทีม ควรให้คำปรึกษาและการประสานงานมาแล้วย่อมจะเป็นบทบาทสำคัญในการปฏิรูปในปัจจุบัน ซึ่ง เกิดขึ้นในโรงเรียน แต่ทั้งนี้ อยู่ภายใต้ การปรับปรุงโครงสร้าง 2 ประการ

1. ที่ปรึกษาอยู่ในตำแหน่งและฐานะที่จะจัดการประสานงาน กระบวนการปรับโครงสร้างในโรงเรียนได้
2. การปรับโครงสร้าง โครงการแนะแนว และการให้คำปรึกษาเพื่อจะได้ ประสมประสานกันกับระบบของโรงเรียน

แพตริเซีย (Patricia. 1994 : 2314-A) ได้ศึกษาการประเมินความก้าวหน้าไปสู่ การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการปฏิบัติงานในองค์กรประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย พบว่า การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบ การประกันคุณภาพการศึกษานั้น กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขยายไปยังประเทศต่างๆ การประกันคุณภาพการศึกษา ต้องมีการควบคุมและประเมินผล ที่สำคัญครูต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตน ต้องดำเนินการอย่าง มีเหตุผลมีกระบวนการที่ชัดเจน

ประเทศสวีเดน การประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินครูในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาอย่างชัดเจน

ประเทศฝรั่งเศส ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบจากภายนอกโรงเรียน มีการควบคุมจากส่วนกลาง

ประเทศนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา นำเอาระบบการสอนตามมาตรฐานกลางไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน

ประเทศออสเตรเลีย มีการนำเอาระบบการประเมินผล โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน มีการเตรียมอย่างมีแบบแผนไปสู่การควบคุมคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา

แอตเรีย (Atria. 1999 : DAI-A 60/12 ; 4254) ได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของการรับรองคุณภาพ และแผนปรับปรุงของรัฐอิตินอย ในทัศนคติเรื่องการปรับปรุงสถาบัน พบว่า การรับรองคุณภาพและขั้นตอนการปรับปรุงจะเป็นพื้นฐานที่จะเปลี่ยนทฤษฎีการกระตุ้นทัศนคติของอาจารย์ในการกำหนดการปรับปรุงแนวการศึกษา การวิจัย 10 รายการในแบบสอบถามได้มาจากความรู้เบื้องต้น ของส่วนประกอบใน 3 คณะ ทั้งภายในและภายนอกของการรับรองคุณภาพและแผนการปรับปรุง 1) การเรียนและการสอน 2) ขั้นตอนการเรียนรู้และการประสบผลสำเร็จ 3) ประชาคมการเรียนรู้ การวิจัยแบบสอบถาม เป็น โครงสร้างก่อนและหลังคำถามจะแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติในการร่วมมือที่จะพัฒนาสถาบันก่อนการรับรองคุณภาพและแผนปรับปรุงของรัฐอิตินอย และส่วนประกอบอื่นๆ ในการวิจัยทัศนคติของผู้ร่วมมือในการปรับปรุงสถาบัน ซึ่งมีผลรวม 86 จาก 120 คำถาม ได้รับการตอบรับถึง 71.1 เปอร์เซ็นต์ มีข้อสมมติ 10 ข้อ ที่ยังใช้ไม่ได้จาก 0-5 ระดับ ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานการปฏิเสธหรือการยอมรับใหม่ในแต่ละข้อสมมติที่ใช้ไม่ได้ มีเครื่องหมายที่แตกต่างกันในทัศนคติของอาจารย์ ในแต่ละรายการ และมีข้อสมมติที่ใช้ไม่ได้ ซึ่งถูกปฏิเสธจากแต่ละรายการ การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้จาก .16-.70 ในการศึกษาครั้งนี้ครั้งนี้ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการรับรองคุณภาพและแผนการพัฒนา มีผลกระทบต่อทัศนคติของอาจารย์ในการพัฒนาสถาบัน

บั๊กส์ (Bugg. 2000 : DAI – A 61/11 ; 4330) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาในสถาบันชั้นสูงของรัฐอิตินอย พบว่า ผลกระทบของการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาของสภาการศึกษาในรัฐอิตินอย ซึ่งเป็น โปรแกรมการพัฒนาเปลี่ยนแปลงระบบในสถาบันชั้นสูงระหว่างปี 1997-1998 ซึ่งเป็นผลจากการเลือกของสองสถาบันซึ่งมีเกณฑ์บรรทัดฐานในการรวมการศึกษา ส่วนหนึ่งในการร่วมกับผู้วิจัยให้มีความเข้าใจที่สูงสุดต่อพื้นฐานของแต่ละสถาบัน ส่วนที่สอง ผู้วิจัยแยกเอกสารในการร่วมมือของแต่ละสถาบันในขั้นตอนการรับรองคุณภาพ ซึ่งได้รวมถึงรายงานการทบทวนทั้งภายในและภายนอก ส่วนที่สาม 6 วัน ซึ่งรวมถึงการสัมภาษณ์กับผู้บริหารและอาจารย์ ส่วนประกอบอื่นๆ เกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับมา เช่น การปรับปรุงสถาบันการประชุมของคณะกรรมการและระเบียบวาระการประชุม เอกสารที่ถูกแยกทฤษฎีการได้คุณภาพซึ่งมีผลในหลายขั้นตอน ผลลัพธ์ทั้งหมด ข้อมูลจะถูกทบทวนและมีการแสดงความคิดเห็นของที่ปรึกษา และ คำแนะนำ ซึ่งเป็นผลที่ปรากฏออกมาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ 1) การแนะนำของท่านปลัดในการรับรองสถาบันการศึกษาชั้นสูง เพื่อโครงสร้างในการปรับปรุงสถาบัน 2) สถาบันชนบทมีขั้นตอนการรับรองคุณภาพที่หลากหลาย ประกอบด้วยโครงสร้างการพัฒนาสถาบัน สถาบันในเมือง

ประสบผลสำเร็จด้านการดำเนินงาน 3) ผลกระทบในการรับรองคุณภาพของกลยุทธ์การสอน ที่หลากหลายทั้งสองสถาบัน 4) แม้ว่าการรับรองคุณภาพที่จะปรากฏว่าประสบผลสำเร็จในเรื่อง การพัฒนาซึ่งมันสามารถอ้างเหตุผลสนับสนุนในการก่อตั้ง จัดหาสถาบันกับ โครงสร้างที่ ประสบผลสำเร็จ 5) การพัฒนาวัฒนธรรมในการพัฒนาสถาบันอย่างต่อเนื่อง ถึงอย่างไรก็ตาม การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และแหล่งเงินทุน ซึ่งขั้นตอนนี้จะ ไม่ประสบผลสำเร็จ จนบรรลุถึงเป้าหมาย

อิงกัลสบี (Ingalsbe, 1998 : 1126) ได้ศึกษาการรับรู้ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมาย คุณภาพของแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และกระบวนการประเมินแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของโปรแกรมการผลิตผู้เชี่ยวชาญการศึกษาหลักสูตร 2 ปี โดยการสัมภาษณ์จากคณาจารย์ 10 คน และนักศึกษา 7 คน และการใช้แบบสอบถามประเมินตนเองกับนักศึกษา จำนวน 20 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) มีลักษณะดังนี้ 1) ช่วยให้เกิดการสร้างแนว ความคิดตามทฤษฎีของกลุ่ม Constructivist 2) เป็นรูปแบบการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงที่มีคุณภาพดีที่สุดในแบบหนึ่ง 3) มีกลไกในการประเมินเป้าหมายและความสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมาย 4) เปิดโอกาสให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง 5) สะท้อนให้เห็นถึงจุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนการประเมินผลตนเอง 6) ช่วยเหลือนักศึกษาในการเตรียมตัวสอบ ปากเปล่าได้ 7) ช่วยให้คณาจารย์สามารถจัดอันดับความสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาได้ดีกว่าการจัดอันดับด้วยตัวของนักศึกษาเอง 8) ทั้งคณาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นในทางบวก ในการนำไปใช้ประโยชน์ 9) การใช้ต้องมีการฝึกอบรมด้วย 10) ใช้เวลาในการบันทึก การทำงานของตนเอง 11) ควรใช้ร่วมกับรูปแบบการประเมินผลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันด้วย และ 12) เป็นรูปแบบการประเมินผลอีกแบบหนึ่งที่สามารถใช้ปฏิบัติจริงได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้น เห็นว่าในปัจจุบันได้มีผู้ให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และการดำเนินงานในสถานศึกษา ทุกแห่งที่จัดการศึกษา พบว่ามีการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญและบรรจุไว้ใน แผนพัฒนาประเทศ มีประกาศเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานต่างๆที่มี สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรา 48 และให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การจัดการศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเป็น สากลมากขึ้น